

**BIBLIOMETRIN OCH
HUMANIORA**
**en bibliometrisk analys av
litteraturvetenskapen**

Björn Hellqvist

Examensarbete (20 poäng) för magisterexamen i Biblioteks- och informationsvetenskap
vid Lunds universitet.

Handledare: Fredrik Åström

BIVILs skriftserie 2007:12

ISSN 1401:2375

© Björn Hellqvist 2007.

Bibliometrics and Humanities: a Bibliometric Study of Comparative Literature

Abstract

The aim of this Master's thesis is to study whether bibliometrics can serve as a method to analyse the humanities.

To investigate this a literature study was conducted that examined previous studies concerning bibliometrics and the humanities. Furthermore a bibliometric analysis of comparative literature was carried out. These research findings were then further examined through the perspective of theories on intellectual and social organization of the science

The bibliometrical study includes 38 literature journals (11 855 articles in total) which were downloaded from *ISI's Web of Science*. The material was analysed by using co-citation analysis and co-word analysis. The results of the study are presented in five co-citation maps. Though the co-citation maps contain an excessive amount of data valuable and impactful results could be extracted from the maps.

The maps show that within comparative literature references to primary sources (e.g. Homer) are mixed with references to researchers and theorists (e.g. Judith Butler). Furthermore, it can be concluded that the boundaries overlap with other sciences and that theories and methods from other scientific fields are frequently incorporated into literature. Moreover, the findings reveal that comparative literature is characterized by theoretical pluralism and that the individual scholars can be classified as polytheoretical.

Both the comparative literature study and the bibliometric analysis prove that bibliometric methods can be applied to the humanities. Thus, in the future, bibliometric methods can be used to further investigate the humanities.

Keywords

Bibliometri, humaniora, citeringsanalys, litteraturvetenskap, vetenskapssociologi,

Förord

Uppsatsförfattaren vill tacka lektor Fredrik Åström för hans oumbärliga hjälp i den tekniska hanteringen av det undersökningsmaterialet, samt för insiktsfulla kommentarer och värdefulla litteraturtips. Ett särskilt tack riktas också till docent Per-Erik Ljung som generöst bidragit med sina kommentarer kring uppsatsen och dess relevans för svensk litteraturvetenskap.

Förord	1
1. Inledning	4
1.1 Bakgrund	4
1.2 Ämnets placering inom biblioteks- och informationsvetenskapen	5
1.3 Syfte	6
1.4 Frågeställningar	6
1.5 Disposition	7
2. Bibliometrin som metod	8
2.1 Bibliometrisk forskning	9
2.2 Citeringsanalys	10
2.2.2 Problem med citeringsanalys	10
2.2.3 Co-citeringsanalys	12
2.3 Co-wordanalys	13
3. Humaniora och bibliometrin	16
3.1 Institutionella mönster inom humaniora	17
3.1.1 Co-citeringsanalys av humaniora	18
3.2 Humaniora – en karaktärisering	20
3.2.1 Publiceringsmönster inom humaniora	21
3.2.2 Citeringarnas ålder och vetenskaplighet	22
3.2.3 Global respektive provinsiell kunskap	23
3.2.4 Humanioras ”natur”	24
4. Teorier om vetenskapernas organisation	25
4.1 Vetenskapernas hierarki	25
4.2 Vetenskapens intellektuella organisation	27
5. Bibliometrisk undersökning	30
5.1 Urval och materialinhämtning	30
5.1.1 Arts and Humanities Citation Index (A&CHI)	31
5.2 Metod	32
5.2.1 Co-wordanalys	33
5.2.2 Multidimensional scaling	34
5.2.3 Författarnamn	34
5.3 Analysmaterialets egenskaper	34
5.3.1 Språk	35
5.3.2 Tidskrifter	35
5.3.3 Articklarnas ålder	36
5.4 Innehållsanalys	36
5.4.1 Citeringsanalys av författare – frekvenstabell och co-citeringsanalys	37
5.4.2 Co-citeringsanalys av teoretiker	39
5.4.3 Co-citeringsanalys av skönlitterära författare	42
5.4.4 Co-citeringsanalys av citerade tidskrifter	44
5.4.5 Co-wordanalys av titelord	46
5.5 Alternativa metoder	47
6. Avslutning	48
6.1 Sammanfattande analys	48
6.1.1 Tidigare bibliometriska studier på humaniora	48
6.1.2 Litteraturvetenskapens struktur med utgångspunkt i bibliometrin	49
6.1.3 Bibliometrins möjligheter att utforska humaniora	50
6.2 Humaniora vs. naturvetenskapen	51

6.3 Undersökningens relevans för svensk litteraturvetenskap	52
6.4 Vidare forskning	53
6.5 Slutord	54
7. Litteraturförteckning	55
8. Bilagor	62
8.1 Tidskrifter i undersökningen	62
8.2 Flitigast citerade teoretiker	63
8.3 Flitigast citerade skönlitterära författare	64
8.4 Flitigast citerade tidskrifter	65

1. Inledning

Bibliometrin – användandet av kvantitativa analyser av vetenskaplig litteratur för att beskriva vetenskapens och teknologins utveckling – har länge varit ett forskningsområde som främst inriktat sig på naturvetenskaperna. Humaniora har inte ansetts vara sig möjliga eller intressanta att studera. Denna uppsats vill pröva detta antagande både genom att studera och analysera de bibliometriska undersökningar som genomförts på humaniora, samt genom en bibliometrisk undersökning av ämnet litteraturvetenskap. Valet av litteraturvetenskap som undersökningsområde motiveras dels av att det anses vara ett av de humanistiska ämnen som skiljer sig mest från naturvetenskaperna, och dels därför att jag själv har kunskap i ämnet. Kartläggningen av litteraturvetenskap med hjälp av bibliometriska metoder är den första i sitt slag och därför är också uppsatsen explorativ till sin natur.

I inledningen kommer först en kort bakgrund till ämnesvalet att ges, och därefter placeras ämnesområdet i sin kontext (B & I). Syfte och frågeställningar formuleras och en kort redogörelse för uppsatsens disposition ges.

1.1 Bakgrund

Utforskandet av humanistiska ämnen med bibliometriska metoder är ett ännu relativt outforskat område, och även om studier har gjorts så finns det mycket att studera och belysa. Mariel Hristova (2004, s. 16) skriver i sin översikt över bibliometrisk forskning på humaniora att framtida studier kan utvidgas och kartlägga ämnesområden inom humaniora. Detta är också syftet med uppsatsen: att pröva hur de bibliometriska verktygen kan användas på ett specifikt område (litteraturvetenskap) och hur ämnet kan beskrivas utifrån de resultat som undersökningen ger. Buchanan och Hérubel (1997, s. 39) menar att citeringsstudier av humanistiska ämnen är ett område som till stora delar återstår att undersöka. Det är få bibliometriska undersökningar gjorda som ägnar sig åt humanistiska vetenskaper men detta gör det också till ett område som är mycket intressant att studera. Hristova hävdar att bibliometrin kan ge nya infallsvinklar på humanistisk vetenskap:

Quantitative methods such as bibliometrics, however, have the potential to offer a fresh perspective on humanities research, its characteristics and structure.

Hristova 2004, s. 15

Få är också de studier som fokuserar på att kartlägga de humanistiska vetenskaperna i sig till exempel genom co-citeringanalys. Snarare har man inriktat sig på komparativa

studier där humaniora, samhällsvetenskaperna och naturvetenskaperna har jämförts, och sällan då till fördel för humaniora.

1.2 Ämnets placering inom biblioteks- och informationsvetenskapen

Bibliometrin är ett tvärvetenskapligt ämne som har hämtat inspiration från andra vetenskapsområden som till exempel matematik, statistik och vetenskaps sociologi. Bibliometrin är främst inriktad på att studera vetenskaplig kommunikation och den har främst använts vid analyser av exempelvis vetenskapens struktur eller vid utvärderingen av vetenskaplig produktion. Men även andra ämnen som sociologin, historieforskningen och psykologin har använt sig av bibliometriska metoder (Kärki & Kortelainen 1998, s. ii).

Inom informationsvetenskapen studerar bibliometrin ämnen som vetenskaplig produktion, bibliografier och informationssökning. Men bibliometrin sysslar också med forskning i vetenskapens sociala organisation, vetenskapspolitisk forskning, vetenskapens historia, statistik, informationsbehandling och matematik (Kärki & Kortelainen 1998, s. 2). Bibliometrin kan ses som ett antal tvärvetenskapliga metoder som används inom en rad vetenskaper.

Lundberg (2006, s. 9) menar att bibliometrin är starkt förknippad med biblioteksvetenskap, informationsåtervinning och vetenskaps sociologi, och att resultaten används inom biblioteken (främst beståndshanteringen) och för information om vetenskaperna (se figur 1). Vidare används bibliometrin i kartläggningen av vetenskapliga fält samt forskningspolitiskt (utvärderande bibliometri).

Figur 1. Bibliometrins kontext

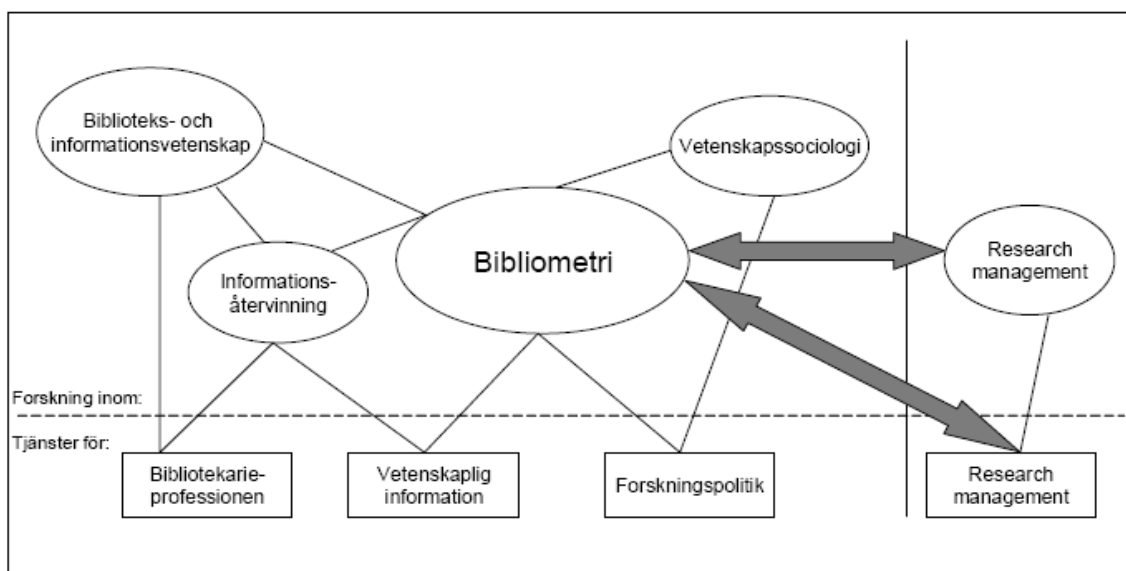

Illustration från Lundberg 2006, s. 9. Översatt av Gornitzki & Graffner (2007).

1.3 Syfte

Uppsatsen syfte är att pröva bibliometrins lämplighet för att kartlägga humanistisk vetenskap och då specifikt litteraturvetenskap. Uppsatsen vill visa hur olika bibliometriska metoder fungerar när de appliceras på ett humanistiskt ämne, och vidare förklara varför de fungerar som de gör. Undersökningens resultat relateras till en diskussion om möjligheten att kartlägga humanistiska ämnen med hjälp av bibliometriska metoder. Teorier om hur vetenskapliga fält organiseras kommer att tillämpas för att belysa de resultat som undersökningen ger.

1.4 Frågeställningar

Uppsatsen frågeställningar kan delas in i tre delområden: (1) bakgrund, (2) den bibliometriska analysen och (3) övergripande analys. Frågeställningarna ger också en bild av uppsatsens disposition, som kan liknas vid ett timglas, med först en bred utgångspunkt i bibliometrisk forskning rörande humaniora i allmänhet, som sedan preciseras i en bibliometrisk undersökning av litteraturvetenskapen för att därefter relateras till en bredare kontext.

1. Hur har tidigare studier av humanistisk vetenskap utförd med bibliometriska metoder genomförts? Vilka resultat har man fått? Hur förklaras dessa resultat?

2. Vilka resultat ger de för denna uppsats utförda bibliometriska undersökningarna på litteraturvetenskap? Hur kan dessa resultat förklaras? Vad säger de om litteraturvetenskapen? Och hur kan resultaten relateras till forskningen om vetenskapens intellektuella organisation?

3. Vad kan man med utgångspunkt i litteraturstudien och i den bibliometriska undersökningen dra för slutsatser om de bibliometriska metodernas tillämplighet på humaniora?

En fråga som ständigt är aktuell i en undersökning av detta slag är den om skillnaden och likheterna mellan vetenskaperna, och en diskussion kring dessa frågor förs genom hela uppsatsen. Dessa frågor bör dock snarare ses som en bakgrundsdiskussion än som en av uppsatsens frågeställningar.

1.5 Disposition

Uppsatsen består i huvudsak av två delar: en litteraturstudie över den bibliometriska forskning som bedrivits på humaniora och en bibliometrisk studie över området litteraturvetenskap. Den kombinerade litteraturstudien och forskningsöversikten bör inte ses som en inledning utan som en del av undersökningen och analysen. De studier som återges i forskningsöversikten relateras senare till den bibliometriska undersökningen.

I kapitel två beskrivs bibliometrisk forskning och de bibliometriska metoder som kommer att användas i uppsatsen. Litteraturstudien återfinns i kapitel tre och här refereras och diskuteras tidigare bibliometrisk forskning på humaniora. Därefter redovisas de teoretiska utgångspunkterna för uppsatsen (kapitel fyra). Resultatet av den bibliometriska undersökningen samt en närmare beskrivning av hur den genomförts (materialinhämtning och metod) finns i kapitel fem. I avslutningen så sammanfattas slutsatser från litteraturstudien och den bibliometriska undersökningen för att svara på de frågeställningar som formulerades i inledningen.

2. Bibliometrin som metod

Kvantitativa analyser av publikationer genomfördes redan på 1920-talet och under 1950-talet utvecklades metoder för att kartlägga vetenskapens tillväxt med utgångspunkt i publiceringsverksamheten (Kärki & Kortelainen 1998, s. ii). Redan under nittonhundratalets början lades grunden för den bibliometriska forskningen. Vanligtvis brukar annars bibliometrins födelse som vetenskapligt fält förläggas från 1950-talet och framåt och de verk som då publicerades av till exempel V.V. Nalimov, E. Garfield och inte minst D.J. De Solla Price (Godin 2006). Bibliometrin har växt fram inom informationsforskningen men den kan också ses "... som en del av en mångvetenskaplig kvantitativ vetenskapsforskning, som förutom av informationsforskning bl.a. består av sociologi och vetenskapspolitisk forskning." (Kärki & Kortelainen 1998, s. 2).

Termen "bibliometri" myntades av Alan Pritchard, tidigare hade forskningsområdet kallats "statistical bibliography" och hans definition var:

...the application of mathematical and statistical methods to books and other media of communication.
Pritchard 1969, s. 349

Broadus (1987, s. 377) har studerat försöken att definiera termen "bibliometri" och hans sammanfattande definition lyder:

In summary, there does seem to be a clearly delineated body of research involving physical units of publications, bibliographic citations, and surrogates for them. The measurement of these items is called, logically, "bibliometrics."

Senare har termer som *scientometrics* (för analys av vetenskapen), *webometrics* (för analys av kommunikation över Internet) och *informetrik* (en bredare term som också inkluderar muntliga källor) lanserats. Denna uppsats kommer att hålla sig till den övergripande och i Sverige flitigast använda termen "bibliometri".

Detta kapitel innehåller en kort introduktion till den bibliometriska forskningen, ett kapitel om citeringsanalys i allmänhet och de problem som finns i mätningen av citeringar. Principerna för co-citeringsanalys redovisas och slutligen diskuteras metoder för co-wordanalys.

2.1 Bibliometrisk forskning

Bibliometrin bygger på antagandet att litteraturen avspeglar forskningen inom ett ämne, ett land eller en institution. Bibliometrin är i första hand forskning om vetenskaplig kommunikation (Kärki & Kortelainen 1998, s. 1). Fyra olika aspekter av den vetenskapliga kommunikationen kan studeras med bibliometriska metoder:

- (1) *Producenter*: enskilda författare, forskningsområden, institutioner eller länder.
- (2) *Produkter*: enskilda böcker, artiklar, konferensbidrag, patent, tidskrifter och konferensrapporter.
- (3) *Begrepp*: författarnas egna termer i titlar och texter eller indextermer och klassifikationer.
- (4) *Källciteringar* och hur man motiverar citering (Kärki & Kortelainen 1998, s 1.).

Denna uppsats kommer att studera alla punkter förutom produkter, då några enskilda dokument inte har studerats i denna uppsats. En disciplin (litteraturvetenskap), begrepp (co-wordanalysen) och källciteringar kommer att både studeras och diskuterats.

Bibliometrin kan användas för att studera en rad olika aspekter av den vetenskapliga kommunikationen och Glänzel (2003, s. 9f. min övers.) urskiljer tre olika användningsområden för bibliometrin.

- (1) Bibliometri för bibliometriker (metodologiska problem)
- (2) Bibliometri inriktad på enskilda discipliner (vetenskaplig information)
- (3) Bibliometri för vetenskapspolitik och styrning (utvärderande)

Bibliometrin för bibliometriker handlar om metod- och teoriutveckling och ofta kan det handla om matematiska lösningar för att statistiskt behandla material. Tekniska innovationer, matematiska formler eller teorier (exempelvis kring citeringspraxis) utvecklas inom denna del av bibliometrin.

Forskningen som är inriktad på enskilda discipliner syftar ofta till att kartlägga ett vetenskapligt fält (hit hör denna uppsats). Detta kan göras på många olika sätt, och ett av de mer populära är co-citeringsanalys.

Den utvärderande bibliometrin syftar till att mäta vetenskaplig produktion, och resultaten kan sedan användas för att bedöma vetenskaplig kvalitet. Ofta undersöks genomslaget för enskilda forskare, institutioner och länder i hur mycket och var de citeras. Främst är det naturvetenskapen som har utvärderats med hjälp av bibliometri men intresset finns för att undersöka även samhällsvetenskaperna och humaniora. Idag är det den utvärderande bibliometrin som är den klart dominerande och det är också denna del av forskningen som idag röner störst uppmärksamhet.

2.2. Citeringsanalys

Citeringsanalysen används för att undersöka en rad olika förhållanden. Genom att granska citeringar i forskares texter och i olika publikationer så kan information utvinnas om:

- (1) olika ämnesområdets citeringspraxis
- (2) hur litteraturen i ett specifikt ämne ser ut
- (3) inbördes relationer mellan författare, publikationer, forskningsområden och institutioner
- (4) det genomslag publikationer har fått inom forskningen

Kärki & Kortelainen 1998, s. 11

I denna uppsats är det främst de inbördes relationerna som kommer att studeras. Till viss del kommer också citeringspraxis och hur litteraturen inom ett ämne ser ut att behandlas. Att mäta forskningsgenomslag¹ eller forskningskvalité är svårt inom humaniora, även om försök har gjorts (Finkenstaedt 1990; Moed, Luwel & Nederhof 2002; Archambault et. al. 2006).

Kärki och Kortelainen identifierar tre olika sorters citeringsanalys: *källanalys*, *hänvisningsanalys* och *co-citeringsanalys*. *Källanalysen* använder sig av litteraturförteckningar i dokument, och det är främst mängden litteratur samt dess struktur och egenskaper inom ett specifikt ämnesområde som studeras. *Källanalysen* används för att studera forskningskommunikationen och i en förlängning vetenskapens kognitiva och sociala strukturer (Kärki & Kortelainen 1998, s. 12). *Källanalysen* utgår från den *citerandes* perspektiv.

Inom *hänvisningsanalysen* så granskas publikationens användning och den besvarar frågor som: har publikationen citerats, hur många gånger, och vem citerar den? *Hänvisningsanalysen* visar hur stor uppmärksamhet ett specifikt dokument har fått, och analysen kan sedan användas för att utvärdera forskningens genomslag (Kärki & Kortelainen 1998, s. 13). *Hänvisningsanalysen* utgår från den *citerades* perspektiv.

Co-citeringsanalysen, som kan sägas vara en del av *källanalysen*, studerar inbördes relationer mellan olika dokument och publikationer där målet är att hitta samband mellan dokument, tidskrifter och författare. I kapitel 2.2.3 återfinns en grundligare genomgång av de metoder som används vid *co-citeringsanalys*.

2.2.2 Problem med citeringsanalys

Fler problem med citeringsanalys finns och MacRoberts och MacRoberts (1989) listar inte mindre än sju olika felkällor.² Bland de viktigaste är att man citerar av olika anledningar och detta gör att det finns flera olika typer av citeringar.

¹ I *Vetenskapsrådets* rapport "Hur mycket citeras svenska publikationer? Bibliometrisk analys över Sveriges vetenskapliga publicering mellan 1982 och 2004" (2006) redovisas publiceringen i *Thomson scientific* databaser mellan åren 1982- 2004. Vid Lunds universitet publiceras 20 publikationer inom humaniora per år, detta att jämföra med 958 inom medicinen (s. 47). Självklart är det svårt att utvärdera forskningen med utgångspunkt i ett sådant begränsat material vilket också *Vetenskapsrådet* konstaterar (s. 48).

² "1. Formal influences not cited. 2. Biased citing 3. Informal influences not cited. 4. Self-citing 5. Different types of citations. 6. Variations in citation rate related to type of publication, nationality, time period, and size and type of

Vanlig är en uppdelning mellan positiva och negativa citeringar men forskningen har visat att de negativa citeringarna är ovanliga. Detta är en slutsats som motsäger bilden av hur en dialog, mellan företrädare inom vetenskaperna om forskningen kvalitet, ständigt sker. Snarare har studierna visat att forskare undviker att göra negativa citeringar och istället ges både ett positivt och ett negativt omdöme eller så citeras verket inte alls (MacRoberts & MacRoberts 1989, s. 344 f.). Vid en co-citeringsanalys kan dock detta snarare ses som en fördel eftersom "negativ" citering inte på samma sätt som den "positiva" etablerar en innehållslig koppling.

Nicolaisen (2003, s. 13) anser att citeringsteorier bör uppmärksamma att citering är en social handling. Han hävdar vidare att betraktandet av citering som ett socialt fenomen inte behöver innebära en socialkonstruktionistisk hållning, utan snarare att detta perspektiv kan utgöra en del i en generell teori för citering (Nicolaisen 2003, s. 18). Självklart är det så att den enskilde forskaren är influerad av sin omgivning i val av metod, teori och ämne, och att detta påverka hur han citerar. Kartläggningen av ett forskningsområde med hjälp av co-citeringsanalys utgår ifrån antagandet att en citering utgör en kunskapsmässig koppling, men det sociala perspektiv som Nicolaisen företräder är viktigt att uppmärksamma även för de forskare som behandlar citeringar som innehållsliga förbindelser snarare än som sociala handlingar.

En annan aspekt som är av intresse för citeringsanalyser är att citeringsfrekvensen varierar på grund av nationalitet, typ av publikation och ämne. Nationaliteten är viktig för forskare som sysslar med ämnen som är specifika för det egna landet och som också publicerar sig på hemspråket. För ett litet språk som svenskan gör detta att de forskare som publicerar sig på modersmålet har liten möjlighet att nå en internationell publik.

Vid bibliometriskt studier av humaniora är det viktigt att notera att publikationsmönstret skiljer sig åt mellan olika ämnensområden. Inom naturvetenskapen dominerar tidskrifterna samtidigt som forskarna inom humaniora i hög grad publicerar sig i monografier. Eftersom det nästintill uteslutande är tidskrifter som indexeras i de stora citeringsdatabaserna (*SCI*, *SSCI*, *A&HCI*) så gör detta att humaniora inte kan studeras med samma säkerhet som naturvetenskaperna. Dock är det så att själva referenserna (citeringarna) i artiklarna hänvisar till monografier och på så sätt kommer dessa med i citeringsanalysen.

Slutligen har ämnet för artikeln betydelse för hur mycket den kommer att citeras. Ett exempel är att artiklar om metod oftare citeras än de som behandlar empiri eller teori (MacRoberts & MacRoberts 1989). En annan faktor som påverkar är tillgängligheten: om en artikel finns tillgänglig i fulltext över Internet är det större sannolikhet att den citeras jämfört med en likvärdig artikel som inte är det (*Open Access Postulate*) (Kurtz et. al. 2005, s. 1396).

Moa Bohlin-Klarquist (2006) diskuterar i sin magisteruppsats ”Citeringsanalys och citeringsteorier – en kritisk granskning” citeringsanalysens problem. Hon pekar på brister inom den teoretiska grundvalen för citeringsforskningen och i de avslutande slutsatserna skriver hon att:

Resultatet av uppsatsen visar att framförallt citeringsanalysen har stora brister och att metoden bör användas med försiktighet. Det är även nödvändigt att inkludera resultat från empirisk forskning för att få en mer rättvis bild av citeringsanalys som metod och citeringsteorier. Det verkar heller inte rimligt att försöka formulera en generell citeringsteori, utan många olika perspektiv ger olika infallsvinklar på citeringar.

Bohlin-Klarquist 2006, s. 53

Uppsatsen tar upp flera problem som är viktiga att diskutera inom citeringsforskningen, men tyvärr utvecklas resonemangen inte i den utsträckning som krävs för att redovisandet skall bli analys. Uppsatsen fungerar dock väl som en översikt över citeringsanalys och teorier över metoden. Många invändningar kan göras angående giltigheten i citeringsanalyser, men med dessa invändningar i minnet kan också mycket av kritiken användas för att göra framtida undersökningar välgrundade och relevanta.

2.2.3 Co-citeringsanalys

En väletablerad metod för att studera ett vetenskapsområdes struktur är att använda sig av co-citeringsanalys. Denna metod introducerades av Henry Small (1973) och utvecklades av Howard White och Belver Griffith (1981). Co-citeringsanalysen utgår från att det upprättas en relation mellan två dokument då de citeras tillsammans. Vidare är denna samhörighet mellan dokumenten starkare om de ofta citeras tillsammans. Grundprincipen är att om text A citerat text B och C så upprättas ett innehållsligt samband mellan B och C. Desto fler texter som samciterar B och C desto starkare anses sambandet mellan dem vara.

In measuring co-citation strength, we measure the degree of relationship or association between papers as perceived by the population of citing authors, these patterns can change over time, just as vocabulary co-occurrences can change as subject fields evolve.

Small 1973, s. 266

Exempelvis skulle man vid en studie av dokumenten av Small (1973) och White och Griffith (1981) finna att de ofta citeras tillsammans och av detta kunna dra slutsatsen att de har en ämnesmässig närhet. I detta fall skulle slutsatsen vara riktig, men så är inte alltid fallet.

Flera felkällor kan göra att två dokument citeras trots att de inte har en ämnesmässig närhet. Ett av skälen kan vara att författarna delar samma metod och därför citeras samtidigt även om deras ämnen inte korresponderar (White & Griffith 1981). Vid en väl genomförd co-citeringsanalys kan resultatet efter bearbetningar illustreras med en karta över det analyserade vetenskapsfältet. På kartan kan man se hur författarna förhåller sig till varandra och hur de som har större ämnesmässig närhet placeras bredvid varandra. Här är ett exempel från White och Griffith (1981) och deras kartläggning av informationsvetenskapen:

Figur 2. Co-citeringskarta över informationsvetenskapen

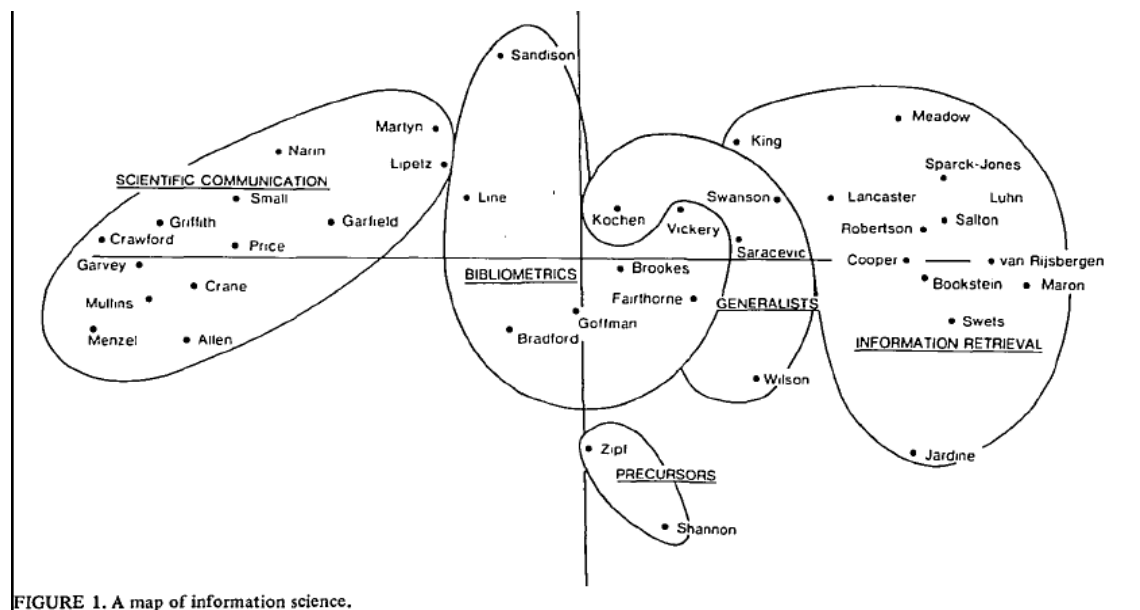

FIGURE 1. A map of information science.

White & Griffith 1981, s 166

Kartan visar hur olika grupper av forskare kan urskiljas. Dock måste det medges att den indelning som gjorts inte alltid kan ses som självklar. Ett exempel är gruppen av "generalists" som böjer sig över "bibliometrics". Denna indelning syns inte självklar utifrån hur forskarna placerat sig på kartan (figur 2), utan en förståelse för ämnets struktur krävs för att förstå att till exempel "Kochen" men inte "Vickery" tillhör "generalists". Ämneskunskapen är central för att materialet skall bli tolkningsbart, men en del samband är påtagligare än andra. Ett av de tydligare resultaten är att forskare inom "information retrieval" inte har någon stark förbindelse med dem som sysslar med "scientific communication". Slutsatserna från en co-citeringsanalys är starkt beroende av den som tolkar resultatet och en god insikt i det studerade forskningsområdet är viktig för att få ett användbart resultat.

Fördelen med en co-citeringsanalys i jämförelse med en allmän ämnesöversikt är dels att den bygger på ett statistiskt material och inte på en eller flera forskares bedömning av ämnets struktur, och dels att den ger en god och omedelbar översikt över ett ämne. Givetvis är det så att kombinationen mellan djupa kunskaper inom ämnet och en co-citeringsanalys ger det mest tillförlitliga resultatet, och därför är det viktigt att de som genomför co-citeringsanalyser besitter kunskaper i det ämne de skall studera eller att de inhämtar sådan kunskap, exempelvis från ämnesföreträdare.

2.3 Co-wordanalys

Co-wordanalys innebär att man kartlägger de mönster som exempelvis titelord och nyckelord bildar för att kartlägga hur ämnesområden kan beskrivas utifrån ett urval av dokument. Analysen bygger på tre antaganden: (1) författare till vetenskapliga artiklar väljer sin titel och sina nyckelord noga, (2) när olika ord/begrepp används för att beskriva en artikel är det för att författaren ser ett samband mellan dem och det de

refererar till, och (3) om ett flertal författare ser ett samband mellan två beskrivande ord/begrepp får dessa sägas ha ett signifikant samband (Whittaker, Courtial & Law 1989, s. 473).

Efter att ha utforskat sambanden mellan ord kan sedan dessa grafiskt illustreras i till exempel en nätverks- eller trädstruktur. En ofta förekommande koppling mellan två ord gör att deras relation avbildas som stark och nära samtidigt som en mer ”lös” koppling illustreras med avstånd.

Flera invändningar har gjorts gällande co-wordanalysens tillförlitlighet. En av dessa är hur orden som skall analyseras väljs ut. Valet av ord bygger på indexerarens bild av ämnet och inte på den bild som forskarna inom ämnet har och detta leder till något som kallas en ”indexer effect” (Whittaker, Courtial & Law 1989, s. 474). Alltså att bristande insikt i det studerade ämnet gör att fel frågor ställs, dock kan en invändning vara att även en studie från någon inom forskningsfältet riskerar att bli subjektiv. En ytterligare aspekt på detta problem är att indexerarens bristande insikt i forskningen kan göra att valet av ”keywords” blir missvisande. Ett sätt att undgå denna kritik är att fråga forskarna själva om beskrivningen av deras artiklar är relevant (Whittaker, Courtial & Law 1989, s. 476).

En viktig fråga vid co-wordanalys är om titel eller nyckelord skall väljas vid analysen. Om titeln är välvald så kan det vara lämpligt att använda denna men här finns flera felkällor. Det kan finnas en diskrepans mellan titeln och innehållet då titeln kan vara vald för att väcka uppmärksamhet snarare än för att beskriva innehållet. Humaniora kan beskyllas för att vara dålig på att ge deskriptiva titlar jämfört med naturvetenskapen (Garfield 1980; Yitzhaki 1996) och detta gör det vanskligt att använda titel som utgångspunkt i studier av humaniora. Intressant är dock att titlar inom humaniora – åtminstone då det gäller tidskriftsartiklar – har blivit mer informativa (substantiv rika) under senare år (Yitzhaki 1996, s. 225).

Titlar kan också studeras utifrån vilka ord som ingår i titeln (alltså inom samma dokument) vilket kan ge en bild av vilka begrepp som relateras till varandra, och det är denna typ av analys som gjorts i denna uppsats. I en sådan undersökning är det viktigt vilka ord som väljs ut – det måste vara ”betydelsebärande” ord som kan relateras till ett innehåll – för att undersökningen skall ge ett tolkningsbart resultat.

Titelord är, till skillnad från nyckelord, inte standardiserade och därför finns det ett flertal liknande ord som beskriver samma sak. Titeln behöver heller inte nödvändigtvis återspegla innehållet i artikeln. Nyckelord är ofta standardiserade och vanligtvis finns det åtminstone en handfull som beskriver varje artikel. Problemet med dessa är att de inte alltid återger det centrala i texten, vilket titeln oftast men inte alltid gör. Ett annat problem kan vara att användbara nyckelord överhuvudtaget inte finns indexerade. Slutsatsen blir att det finns fördelar och nackdelar med de båda metoderna och att det forskningsområde som studeras påverkar vilken metod som bör användas.

De olika varianterna av citeringsanalys har alla styrkor och svagheter vilket gör att de har varierande lämplighetsgrad vid olika analyser. Co-citeringsanalysen är ett viktigt redskap för att kartlägga sambanden mellan exempelvis texter, författare och tidskrifter. För att analysera resultatet krävs dock en förförståelse för hur det studerade området är

organiserat. Co-word analysen är en metod som kan komplettera en co-citeringsanalys av ett område och ge en överblick över begrepp och termer. Vidare kan den även göra det enklare för betraktare utanför det vetenskapliga fältet att förstå hur det är organiserat (Åström 2002, s. 193). Viktigt är dock hur nyckelorden har valts ut och vad dessa representerar. Ett alternativ kan vara att välja titelord men risken finns att diskrepansen mellan titel och innehåll är stor.

3. Humaniora och bibliometrin

Enligt Hristova (2004, s. 2) så fokuserade de tidiga bibliometriska studierna av humaniora på att hitta skillnader mellan de humanistiska och de naturvetenskapliga disciplinerna vad det gäller publicering och användning av information. I senare studier sökte forskarna en djupare förståelse för humaniora och med hjälp av bland annat co-citeringsanalys så försökte de kartlägga specifika ämnesområden. I detta kapitel redogörs för hur man har använt bibliometriska metoder på humaniora; kartläggningen av institutionella mönster och co-citeringsanalys är de två områden som närmare studeras. I andra delen av kapitlet så beskrivs bland annat publiceringsmönster, citeringarnas ålder och vetenskapens universalitet inom humanistisk vetenskap.

Den databas som främst används vid bibliometriska analyser av humaniora är *Arts and Humanities Citation Index (A&HCI)* som introducerades 1978. Mannen bakom databasen, Eugene Garfield (1983), publicerade ett par år senare en artikel: ”Is Information Retrieval in the Arts and Humanities Inherently different from that in Science? The effect that ISI’s Citation Index for the Arts and Humanities is expected to have on Future Scholarship” där han beskriver hur databasen konstruerats, och samtidigt genomför han en bibliometrisk undersökning av de mest citerade författarna. Den flitigast citerade författaren i *A&HCI* år 1977–78 var Marx med 704 citeringar och därefter Aristoteles 624, Lenin 545 och Platon 500. Lenins höga placering förklaras av att sextio procent av citeringarna till honom kom från två ryska (sovjetiska) tidskrifter (Garfield 1983, s. 636). Trots dominansen av historiska personer så finns en del ”samtida” forskare med på listan: Barthes, Wittgenstein, Jakobson, Chomsky och Derrida. Garfield drar slutsatsen att de alla diskuterar språket³ och undrar om de om tjugo år kommer vara med på listan. Utan att föregripa resultatet av föreliggande undersökning så kan Garfields fråga besvaras: de finns kvar. Frågan som Garfield ställer är viktig för den som sysslar med att beskriva vetenskaperna: vilka forskare tar steget från att vara del av en trend till att bli klassiker som citeras i årtal? Genom att studera hur en författare eller ett verk citeras över tid så kan slutsatser dras gällande genomslag och påverkan.

³ Detta intresse för språket inom både humaniora och samhällsvetenskapen brukar benämnas som ”the linguistic turn” (den språkliga vändningen). Bland företrädarna brukar bland annat Wittgenstein, Derrida och Richard Rorty räknas och den senare står också som redaktör för *The Linguistic Turn: Essays in Philosophical Method with two Retrospective Essays*, 1992.

3.1 Institutionella mönster inom humaniora

I artikeln ”Disciplinary Culture, Bibliometrics, and Historical Studies: Preliminary Observations” av Anne L. Buchanan och Jean- Pierre Hérubel (1997) prövas hur bibliometriska metoder kan användas för att kartlägga institutionella mönster inom ämnet historia. I artikeln studeras tidskriften *Annales: economie, societe, civilisations* (*Annales: e.s.c*) under åren 1979–1993. Främst undersöktes vilka forskare som bidragit till tidskriften och hur dessa bildar en distinkt grupp av historiker: en skola. I en senare artikel “Using the *Arts and Humanities Citation Index* to Identify a Community of Interdisciplinary Historians: An Exploratory Bibliometric Study” (2001) av Jean-Pierre V.M. Hérubel och Edward A. Goedecken studeras åren 1980–1989 i *Annales: e.s.c* och de drar liknande slutsatser som i den föregående artikeln. Författarna är övervägande fransmän (sextio procent) och av dessa verkar sjuttiofem procent i Paris. De två undersökningarna är snarlika och detta avspeglas också i resultaten. Det som skiljer sig åt är materialet, i den äldre av uppsatserna använder man sig av CD-ROM databasen *Sociofile* och den senare använder sig av *Arts and Humanities Citation Index*. Slutsatserna i de båda artiklarna är att de som publicerar sig i *Annales: e.s.c* främst är fransmän, att Paris är samlingspunkten för rörelsen och att de kommer från relativt få institutioner och att de därför kan definieras som en urskiljd grupp. Författarna menar att:

...identifying any major ”school” of historiographical innovation can be accomplished through use of bibliometric analysis.

Hérubel & Goedecken 2001, s. 85.

Resultaten är klara och välbelagda men de bekräftar och förstärker en redan existerande bild. Att Annalesskolan är en definierad grupp av franska historiker visste vi redan.⁴ Själva namnet på gruppen kommer från tidskriften och därför är det knappast förvånande att gruppen kan identifieras utifrån den samma. Men studier kan fördjupa och ytterligare kartlägga också redan identifierade grupper, och ge oss viktiga kunskaper i hur de vetenskapliga nätverken fungerar.

Erika Dowell gjorde en uppföljning av en tidigare studie av Wesley Clark Simonton⁵ som studerade interdisciplinaritet inom konstvetenskapen. För att göra detta studerade hon två ledande konstvetenskapliga tidskrifter: *Art Bullentin* och *Burlington Magazine*. Dowell plockade ut var femte artikel och citeringar från dessa för åren 1987–1995. Citeringarna studerades sedan utifrån vilken publikation de var hämtad i från – om de var konstvetenskapliga eller från något annat ämne – och utifrån detta kunde slutsatser dras kring ämnets interdisciplinaritet. Hennes resultat blev snarlika de som Simonton fått för fyrtio år sedan men en förändring mot större interdisciplinaritet kunde ändå observeras. Slutsatsen blev att konstvetare idag i större grad än för fyrtio år sedan citerar utanför sitt eget fält (Dowell 1999).

⁴ Peter Burke menar att Annalesskolan snarare skall ses som en rörelse men ändå är den svenska titeln på hans bok: *Annalesskolan – en introduktion* (1996).

⁵ Titeln på Simontons (1960) studie är ”Characteristics of Research Literature of the Fine Arts During the Period 1948-1957”.

Både Dowell (1999), Buchanan och Herubel (1997) och Herubel och Godeken (2001) visar hur man kan använda bibliometriska metoder för att undersöka ett vetenskapligt område eller en specifik skola. Möjligtvis är det så att studierna på humaniora är något osäkrare än de som studerar en ”hårdare” vetenskap men trots detta kan man med bibliometriska metoder beskriva och analysera hur ett humanistiskt vetenskapsfält organiseras och utvecklas.

3.1.1 Co-citeringsanalys av humaniora

Filosofen Henry Kreuzman (2001) har i sin artikel ”A co-citation analysis of representative authors in philosophy: Examining the relationship between epistemologists and philosophers of science” kartlagt den nutida analytiska filosofin genom en co-citeringsanalys. Hans studie av sextiotvå utvalda filosofer – efter en hypotes om att dessa sextiotvå är representativa och centrala – visar att de som sysslar med epistemologi (kunskapsteori) har mycket liten kontakt med de forskare som främst studerar vetenskapsteoretiska problem. I sin analys visar Kreuzman hur forskarna kan delas in i ett antal grupper beroende på vilka andra forskare som de citeras tillsammans med.

Kreuzman visar att co-citeringsanalysen kan vara användbar på det humanistiska området men det krävs god förförståelse i det aktuella ämnet för att kunna analysera resultatet. I detta fall är det uppenbart att författaren har goda kunskaper i ämnet och att dessa starkt influerar tolkningen av co-citeringsanalysen. Exempelvis har han valt ut de sextio författare som deltar i undersökningen innan han genomför några analyser. Kreuzman har valt ut de filosofer som han anser intressanta att jämföra. Detta i jämförelse med förevarande undersökningen där citeringsfrekvensen (de mest citerade författarna) har avgjort vilka som undersökts. Slutsatsen blir att resultatet av en co-citeringsanalys måste ställas i relation till tidigare kända förhållanden för att göras begriplig. Förförståelsen för det vetenskapliga fältets organisation blir den kompass som gör att kartan kan tolkas. Här är ett exempel på de grupper som Kreuzman urskiljer inom det filosofiska fältet:

Figur 3. Co-citeringsanalys av filosofin

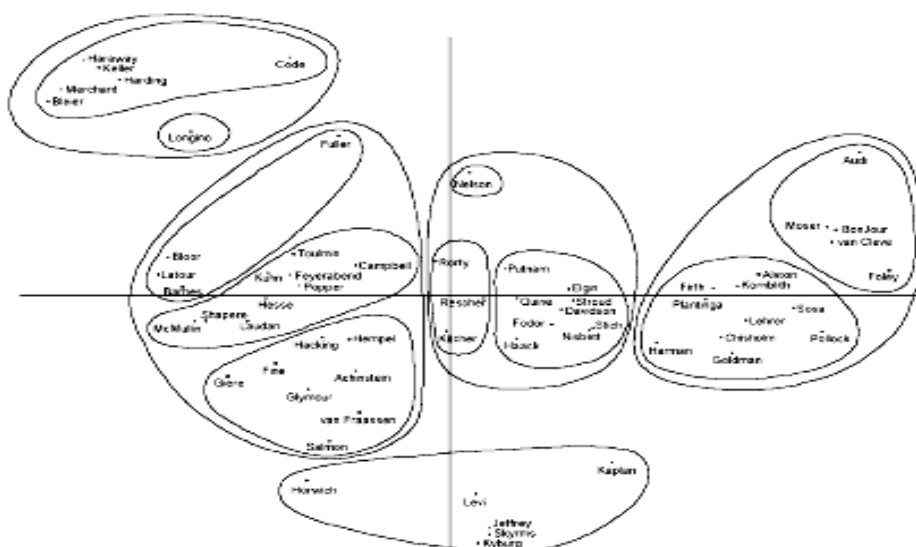

Figure 3. Multidimensional scaling map of 62 philosophers with five major and 11 minor embedded clusters

Kreuzman 2001, s. 536

Tydligt är att dessa grupper inte framstår som självklara enbart med utgångspunkt i deras allokering på kartan, utan tolkning krävs för att resultaten skall förstås. Faktum är att man skulle kunna tänka sig att gruppera på andra sätt. Vissa samband ser självklara ut samtidigt som andra – exempelvis skulle Rorty och Putnam kunna grupperas tillsammans med utgångspunkt i hur de förhåller sig till varandra på kartan (figur 3) – kräver tolkning för att förstås. Trots att man kan ifrågasätta hur mycket vägledning en dylik karta ger för en uttolkare som inte är expert på området så är vissa samband mycket tydliga: exempelvis kopplingen mellan Kuhn, Feyerabend och Popper eller mellan feministiska kritiker av kunskapsbegreppet som Haraway, Keller, Harding och Merchant.

Mattias Asplund (2005) har i sin magisteruppsats ”Den arkeologiska domänen - cociteringsanalys av svensk arkeologi ur ett domänanalytiskt perspektiv” analyserat citeringarna i avhandlingar inom arkeologin⁶. Analysen visar ett homogent fält där associationsvärdena är höga (kartan är tät). Resultaten redovisas i två co-citeringskartor, en över alla författare och en med teoretiker. Bland teoretiker återfinns flera författare, bland andra Bourdieu, Levi- Strauss, Foucault och Saussure, som är inflytelserika inom humaniora i stort. Asplund relaterar resultatet av undersökningen till SAB-systemets indelning av arkeologin. Slutsatsen blir att SAB-systemets indelning är mer inriktad på geografisk uppdelning samtidigt som det arkeologiska fältet tenderar till en kronologisk och teoretisk

⁶ Arkeologin är ett av få humanistiska ämnen som överhuvudtaget ägnats uppmärksamhet inom den bibliometriska forskningen i Sverige. En magisteruppsats, också denna från Uppsala, av Erik Dardel ”Uppsatsreferenser i svenska doktorsavhandlingar i arkeologi 1972- 2002 – En teoretisk diskussion och en bibliometrisk undersökning” diskuterar referenser till uppsatser i svenska doktorsavhandlingar men i jämförelse med Asplund så får Dardels uppsats betraktas som grund i både empiri och teori. Vidare har Rickard Wennerberg (2003) skrivit en uppsats med titeln ”Samarbete och influenser inom nordisk arkeologi: En bibliometrisk studie.” Wennberg gjorde en co-citeringsanalys med hjälp av *SSCI* och *A&CHI* med en inriktning på nordisk arkeologi, dock var citeringsfrekvensen så låg: tre till sex citeringar per författare, att resultatet från undersökningen får betraktats som osäkra.

uppdelning (Asplund 2005, s. 72). Asplunds uppsats är ett exempel på hur bibliometrin kan användas för att kartlägga nationella förhållanden, och hur dessa kan relateras till hur vetenskapen organiseras och till hur väl informationssystem reflekterar denna organisation.

En föregångare till co-citeringsanalysen var Karl Erik Rosengren (1966) med sin licentiat avhandling *Det litterära Systemet*. Han studerar det litterära ”systemet” under 1800-talets slut och i undersökningen studeras hur skönlitterära författare har nämnts i recensioner. Rosengren undersöker hur ofta författare har omnämnts tillsammans i en recension, något han kallar ”sammänningen” och detta redovisar han sedan grafiskt i ett strukturträd. Sju år före att termen introducerats så genomförde Rosengren en co-citeringsanalys om presenterades grafiskt (inte alls olik en co-citeringskarta).

Co-citeringsanalysen är en metod för att analysera kvantitativa samband mellan författare men samtidigt krävs det en kvalitativ ansats för att resultatet skall kunna tolkas. Kreuzmann och Asplund visar hur co-citeringsanalysen kan användas med framgång på humanistiska ämnen. Rosengrens tidiga undersökning är ett exempel på att metoden kan vara användbar även inom litteraturvetenskapen, och att den kan appliceras på skönlitterära författare.

3.2 Humaniora – en karaktärisering

De humanistiska ämnena skiljer sig i varierande grad från de naturvetenskapliga. Forskarens roll, publiceringsmönster, citeringar och forskningens universalitet är alla faktorer som konstituerar humanioras ”natur”, om nu en sådan finns. Stora skillnader finns givetvis mellan vetenskapliga fält inom humaniora och karaktäriseringen bör uppfattas som en generalisering.

Hristova (2004) menar att karaktäristisk för humanistiska forskare är att de arbetar och publicerar sig ensamma och att källorna de använder är utspridda över en lång tidsperiod. Vidare menar hon att tolkning är det viktigaste i forskningen, vilket gör att studier som utförts utanför deras egen forskning inte citeras utan att fokus ligger på källmaterialet. Al, Sahiner och Tonta (2006) drar följande slutsatser vad det gäller publiceringen inom humaniora: monografierna är den primära publikationsformen, publikationerna åldras inte så snabbt och publiceringarna är spridda över ett flertal tidskrifter. Andra skillnader har uppmärksammas som till exempel att forskningen är mer lokalt inriktad (Archambault et al. 2006) och att äldre litteratur dominerar fältet (Nederhof & Noyons 1992).

Till detta kan läggas en uppfattning att den humanistiske forskaren är okonventionell och ”slarvig” då det gäller citering. Exempelvis refererar forskare ibland inte till författaren trots att delar av deras pjäs eller roman citeras i texten (Garfield 1982).

3.2.1 Publiceringsmönster inom humaniora

Humanister publicerar sig oftare i monografier och mer sällan i artikelform (Garfield 1982; Nederhof & Noyons 1992; Wolfe Thompson 2002; Knievel & Kellsey 2005; Larivière et al. 2006). De humanistiska ämnena skiljer sig dock mycket åt och publiceringsmönstret ser olika ut bland de humanistiska ämnena. Exempelvis så hänvisade drygt sjuttiofem procent av referenserna i historia och drygt femtio procent av referenserna inom filosofi till monografier, motsvarande siffra för litteraturvetenskapen är åttiotre procent (Knievel & Kellsey 2005, s. 149).⁷ Slutsatsen i ett flertal studier är att litteratur som publiceras utanför de vetenskapliga tidskrifterna är mycket viktigare inom humaniora än vad som är fallet inom naturvetenskapen (Larivière et al. 2006).

Detta måste uppmärksammas då man använder databaser som *Thomson Scientific* där främst vetenskapliga artiklar indexeras. De ovan angivna procentandelarna av hänvisningarna är hämtade från *Web of Science (WoS)* databaser (*SCI, SSCI, A&HCI*) och det kan tänkas att artiklar inkluderade i databasen i högre grad citerar artiklar än vetenskaplig litteratur som inte finns med. En teori som framförts är att citeringarna i tidskrifter är av en annan typ än de som förekommer i monografier och att monografier tenderar att citera monografier och artiklar citerar artiklar (Larivière et al. 2006, s.1003). Det kan därför vara så att antalet citeringar till artiklar i förevarande undersökning är högre än vad som är generellt är vanligt inom humaniora. Men trots detta är en övervägande majoritet av citeringarna till monografier.

I artikeln ”The Place of Serials in Referencing Practices: Comparing Natural Sciences and Engineering with Social Sciences and Humanities” ser forskarna en svag men urskiljbar ökning av citeringen av vetenskapliga artiklar inom samhällsvetenskaperna. För humaniora däremot kunde man snarare se en liten minskning av citeringarna (Larivière et al. 2006).

I de humanistiska ämnena så blandas primär- och sekundärlitteratur och detta gör att citeringsanalyser av området blir svårare att genomföra. En forskare som vill kartlägga fältet måste urskilja vad som är teoretisk och metodologisk litteratur och vad som är primärkällor.

Publikationernas livslängd skiljer sig också åt mellan vetenskaperna. Inom biomedicinen gäller nittioen procent av hänvisningarna material som är från 1970 eller yngre. Motsvarande siffra för litteraturvetenskap är trettio procent och för historia trettiofem procent (Larviere et. al. 2006, s. 1002). En tolkning av Dantes *Divina Commedia* från 1800-talets mitt kan fortfarande vara relevant för en artikel om verket, samtidigt som teorier om bakteriespridning från samma period snarare är en kuriositet än något som kan tillföra forskningen något idag. Detta gör att naturvetenskapliga artiklar är kortlivade samtidigt som den humanistiska litteraturen är lågfrekvent (sällan citerad) men långlivad. Konsekvensen blir att det är svårare att urskilja

⁷ Det bör noteras att Knievel och Kellseys undersökning baseras på ett urval av bara en tidskrift från varje vetenskap. Wolfe Thompson (2002) har beräknat, beroende på vilket urval och vilken metod man använder, att mellan sextiofyra till sjuttiofem procent av citeringarna inom litteraturvetenskapen (engelsk och amerikansk) hänvisar till monografier (Wolfe Thompson 2002).

forskningsfronten inom humaniora. Men det finns invändningar gentemot dessa slutsatser: Nederhof och Noyons (1992, s. 254) studie visar att citeringarna inom allmän litteraturvetenskap nådde sin kulmen efter bara tre eller fyra år vilket är jämförbart med vad som brukar vara resultat inom de naturvetenskapliga ämnena, och de menar att publicerings- och citeringsmönstret alltmer närmar sig det som finns inom naturvetenskapen.

I artikeln "Citation Analysis for Collection Development: A Comparative Study of Eight Humanities Fields" (2005) av Jennifer E. Knievel och Charlene Kellsey så analyseras flera humanistiska vetenskapsfält vad det gäller språk och publiceringsform. I artikeln använde man sig av en tidskrift för varje vetenskap. För litteraturvetenskap använde man sig av tidskriften *PMLA: Publications of the Modern Languages Association* från år 2002.⁸ Inom litteraturvetenskap var, efter engelskan, franskan (elva procent) det mest använda språket och därefter latin (drygt en procent). Men undersökningen är begränsad till en tidskrift så siffrorna behöver inte vara representativa för litteraturvetenskapen i stort. Av citeringarna inom litteraturvetenskapen så var åttiofem procent till monografier och det var bara religion (åtta procent) som hade en högre grad av citeringar till monografier.

Två slutsatser kan dras från undersökningen: franskan är i högre grad än i andra humanistiska ämnen – även inom musikvetenskap och konstvetenskap är franskan vanligt förekommande – ett viktigt och ofta förekommande språk, och att monografier dominerar litteraturvetenskapen och detta i större utsträckning än vad som är vanligt i andra humanistiska vetenskaper undantaget religionsvetenskap.

3.2.2 Citeringarnas ålder och vetenskaplighet

Derek de Solla Price jämför i artikeln "Citation measures of hard science, soft science, technology and nonscience" (1970) hur stor del av referenserna i 154 tidskrifter som var från de senaste fem åren (*Price Index*). För fysik och biokemi var andelen mellan sextio och sjuttio procent samtidigt som samhällsvetenskapliga tidskrifter låg mellan fyrtio och femtio procent. För de humanistiska var siffran bara tio procent (De Solla Price 1970). Men som Nederhof, Zwann, De Bruin och Dekker (1989) påpekar bortsåg Price från att en stor del av citeringarna inom de humanistiska ämnena är till forskningsmaterialet i sig (till exempel *Divina Commedia* i fallet litteraturvetenskap) och inte till andra forskare. Men trots att man som Cole (1983 s. 128) räknar bort denna felkälla så bli *Price Index* för litteraturvetenskap bara mellan tretton och tjugo procent beroende på vilken tidskrift som studeras.⁹ Vanligen brukar ett högt *Price Index*¹⁰ tolkas som att vetenskapen är en "hård" vetenskap och ett lågt att vetenskapen är "mjuk". Eller som Garfield sammanfattar Price's slutsatser:

The higher the proportion of citations to older papers, the more likely it is that the article is non scientific.

⁸ Knievel och Kelsey hänvisar till *Proceedings of the Modern Language Association*, även om denna publikation existerar så är det den litterära tidskriften som de studerat och denna heter *Publications of the Modern Language Association*.

⁹ Cole (1983) studerade två litteraturvetenskapliga tidskrifter: *Studies in English Literature* (13 %) och *PMLA* (21 %).

¹⁰ Price index kan också benämnas "immediacy factor" det var denna benämning Price själv använde i sin artikel "Network of Scientific Papers" (1965).

Det bör dock påpekas att denna slutsats inte är belagd och att den har blivit ifrågasatt. Är det till exempel rimligt att hävda att citeringen av Price gör föreliggande uppsats mindre vetenskaplig?¹¹ Trots dessa invändningar visar Price på stora skillnaderna mellan vetenskaperna då det gäller citering även om tolkningen av dessa skillnader är omtvistad. Kärki och Kortelainen (1998, s. 23) tycks ansluta sig till Prices synsätt när de kommenterar den humanistiska forskningsprocessen:

Ett lågt Price-index är typiskt för en humanistisk forskningsprocess: all tidigare kunskap inom ämnet bör behandlas, den bör mogna i forskarens källare av vishet och sedan framfiltreras nya visdomsord om samma slags frågor.

Huruvida de humanistiska ämnen är vetenskapliga eller inte är en fråga vars svar inte ges i denna uppsats, men man kan konstatera att det är en diskussion som aktualiseras när man studerar humaniora och bibliometri. I ”Teorier om vetenskapens organisation” samt i avslutningen diskuteras och fördjupas denna problematik.

Det är viktigt att notera att det vetenskapliga fältets ålder påverkar åldern på citeringarna. Givetvis har ett nyetablerat fält betydligt fler ”nya citeringar” än ett äldre och mer etablerat fält. Tillväxten inom ett specifikt vetenskapligt fält måste alltså beaktas då man skall utvärdera hur ”uppdaterad” den citerade litteraturen är. Sociologen Stephen Cole (1983, s. 126) har uppmärksammat detta: ”To determine accurately the immediacy effect, the distribution of references in the current literature must be compared with the age distribution of that literature.” Cole menar vidare att man genom att studera humanistisk forskning och titta på *price index* (hur aktuella citeringarna är) skulle kunna skilja mellan forskning som är vetenskaplig och den som inte är det. En litteraturvetenskaplig text som citerar den aktuella forskningen, dess teorier och metoder skulle enligt Cole betraktas som vetenskaplig men den text som saknar dessa attribut skulle klassas som ovetenskaplig.

3.2.3 Global respektive provinsiell kunskap

Vanligtvis är humanistiska ämnen mer lokalt orienterade än de naturvetenskapliga och därför begränsas målgruppen till ett land eller en region, och mycket av den producerade kunskapen är lokal. Slutsatserna från en studie av till exempel arbetarlitteraturen i Sverige är oftast inte applicerbar i en annan kulturell kontext. Inom naturvetenskapen däremot så är resultaten universella: en elektron ser likadan ut var du än är i världen. Publiceringen inom naturvetenskapen är därför internationell och forskningen sprids globalt (Archambault et al. 2006, s. 333).

Finkenstaedt (1990, s. 414) konstaterar att de ledande teoretikerna inom de humanistiska vetenskaperna kan studeras med god täckning genom användandet av citeringsdatabaser som *A&CHI*, men att lokala institutioner och discipliner som inte riktar sig mot en internationell publik är svårare att undersöka med hjälp av stora citeringsdatabaser.

¹¹ *Price index* för denna uppsats är cirka 35 procent.

Ett annat problem som Finkenstaedt pekar på är att humanistisk forskning ofta publiceras i monografier, och att de därför är svårare att studera. Samtidigt menar han att en "... gammal sedvanlig bok riktad till den vanlige läsaren i många fall är värdefullare för samhället än en specialiserad artikel" (Finkenstaedt 1990, s. 414 min övers.). Finkenstaedt kommer till slutsatsen att ytterligare studier över citeringen inom humaniora, och över publiceringen i monografier behövs för att göra humanistiska ämnen rättvisa. Han menar också att studier över publiceringen som riktar sig till allmänheten bör göras efter som en stor del av den humanistiska forskningen riktar sig mot denna målgrupp (Finkenstaedt 1990, s. 415).

Trots svårigheterna i att jämföra humanistisk forskning över nationsgränser så konstaterar Nederhof och Noyons (1992, s. 254) att en komperativ undersökning av institutioner i tre länder (Italien, USA och Nederländerna) är möjlig. Men samtidigt menar de att det är viktigt för en rättvisande undersökning att det finns en förståelse för institutionens inriktning (hur mycket som är lokalt material), och vidare hävdar de betydelsen av att även monografier tas med i undersökningen eftersom dessa utgör en så stor del av publiceringen inom humaniora (Nederhof & Noyons 1992, s. 255).

3.2.4 Humanioras "natur"

Garfield menar att vetenskap (naturvetenskap) är evolutionär till sin natur; när en upptäckt har konfirmerats så fortsätter man vidare mot nästa. Humaniora däremot är kumulativ, men detta betyder inte att den är statisk, utan att "upptäckterna" snarare sker genom att nya teorier eller perspektiv appliceras, och detta kan vara nog så revolutionerande som inom naturvetenskaperna. Detta gör att humanisterna inte på samma sätt behöver förhålla sig till tidigare forskning inom ämnet för genom applicerandet av en ny teori eller metod kan ändå något nytt sägas om ett redan utforskat material (Garfield 1980 s. 624 f.).

Sammanfattningsvis kan det konstateras att den humanistiska forskningen utmärks av en rad egenskaper: monografier är den dominerande publiceringsformen, citeringar till undersökningsmaterialet och till äldre material är vanliga, forskningen åldras sakta, publiken är både allmänheten och forskare samt att forskningen ofta är lokalt inriktad.

I en framställning av hur humaniora skiljer sig från naturvetenskapen är det givetvis så att skillnaderna manifesteras men det är viktigt att komma ihåg att flera forskare menar att humanistiska ämnen under senare år alltmer liknar naturvetenskapliga, åtminstone vad det gäller publiceringsmönster och citering (Nederhof, Zwann, De Bruin & Dekker 1989; Nederhof & Nyons 1992). Vidare är det enkelt att polarisera – hög och låg, hård och mjuk, vetenskaplig och ovetenskaplig – än att problematisera och nyansera. Motsatspar som till exempel hård och mjuk är ett sätt att illustrera en komplex verklighet och istället är det så att det sällan finns två poler utan att det snarare är en glidande skala där varje vetenskap, verk och forskare har sin egen plats.

4. Teorier om vetenskapernas organisation

Sociologiska studier av vetenskapen har sedan Thomas S. Kuhns *The Structure of Scientific Revolutions* (1962) varit vanliga. Kuhn lanserade i detta verk begreppet *paradigm*, den förhärskande vetenskapsteoretiska grunden inom en vetenskap, och han beskrev hur det går till när vetenskapliga paradigms förändras (*paradigmskifte*). Vetenskapsociologin studerar bland annat hur sociala faktorer påverkar vetenskapens utveckling och organisation. Delar av forskningen studerar hur de olika vetenskaperna organiseras och då bland annat skillnader mellan naturvetenskap och humaniora.

Klart är att de humanistiska vetenskaperna skiljer sig från de samhällsvetenskapliga och än mer från de naturvetenskapliga. Den skillnaden som finns mellan vetenskaperna fick resultatet att C.P. Snow i sin klassiska föreläsning från 1959 kunde tala om två kulturer som inte förstod varandra (Snow 1993). I följande avsnitt kommer två teorier över vetenskaperna utarbetade av sociologerna Stephen Cole respektive Richard Whitley att närmare studeras och diskuteras. Coles hierarkiska uppdelning kan ses som ett traditionellt sätt att diskutera vetenskaperna och hans framställning är normativ i sin karaktärisering av vetenskaperna. Whitley däremot syftar snarare till en förståelse av vetenskaperna än till en komparativ analys. I framställningen har dock Whitleys teorier framställts, liksom Coles, i en tabell vilket gör att hans teori framstår som mer jämförande än den är. Fördelen med en sådan framställning är dock att läsaren enkelt kan tillgodogöra sig och jämföra de två teorierna.

4.1 Vetenskapernas hierarki

Stephen Cole identifierar i sin artikel "The 'Hierarchy' of Science?" (1983) en hierarkisk uppdelning av vetenskapen, där han menar att det finns en tydlig skillnad mellan de som rankas högst i hierarkin och de i botten.

Tabell 1. Hierarki över vetenskaperna

Variabel	Högt i hierarkin	I botten av hierarkin
1. Teoriutveckling	Välutvecklad teori och forskningen präglas av ett paradigm. Kodifierad kunskap. Ett paradigm.	Ingen eller svagt utvecklad teori och kunskapen är inte kodifierad. Avsaknad av paradigm.

2. Redovisning	Idéer och resultat får sitt uttryck i matematik (siffror).	Idéer och resultat uttryckta i ord.
3. Teoretisk konsensus	Stor konsensus vad det gäller teorier, metoder, problem och i värderandet av enskilda forskares insatser.	Oenighet vad det gäller teori, metod, problem och i värderandet av enskilda forskares insatser.
4. Förutsägbarhet	Teorier kan användas för att förutsäga kommande resultat.	Svårt att förutse kommande resultat med utgångspunkt i teori och tidigare forskning.
5. Föråldringsgrad	Många referenser till ny forskning. Forskningen åldras snabbt.	Liten del av referenserna till ny forskning eftersom äldre verk är lika viktiga. Forskningen åldras sakta.
6. Tillväxthastighet	Forskningsfronten avancerar snabbt. Ny kunskap produceras i hastig takt.	Forskningen går sakta framåt. Ny kunskap produceras sakta.

Cole 1983, s. 113, min övers.

I denna uppräknig är det tydligt att humaniora befinner sig i botten av hierarkin, och att alla dessa variabler gör att man citerar på ett annat sätt än i de vetenskaper som rankas högt i hierarkin (Cole exemplifierar med fysik och biokemi men alla naturvetenskaper räknas hit).

(1) Det som Cole menar är brist på teori kan ofta vara motsatsen; flera teoretiska utgångspunkter konkurrerar med varandra. Tydligt är dock att det som vetenskapsteoretikern Thomas Kuhn (1996) benämner som ett paradigm, alltså en gemensam teoretisk utgångspunkt, är om det går att identifiera inte alls lika tydligt inom humaniora.

(2) Hur man framställer sina resultat påverkar också hur man publicerar sig. Matematiska formler, statistik och diagram som inte behöver så mycket beskrivande text gör sig bra i artikelform. Studier av exempelvis texter behöver oftast större utrymme för att framställningen skall bli heltäckande och då blir monografin den valda publikationsformen.

(3) Avsaknaden av konsensus¹² – gällande exempelvis teorier eller metoder – gör att det inom humanistiska vetenskaper är svårare att urskilja klara trender eller grupper i exempelvis en co-citeringsanalys. Detta eftersom forskare inom samma område kan vara oense om vilken metod eller teori som är den rätta något som är ovanligare inom naturvetenskapen.

(5) Att den humanistiska litteraturen inte åldras i samma takt som den naturvetenskapliga gör att den inte kan utvärderas lika tidigt samtidigt finns det

¹² Vetenskapsteoretikern Thomas Kuhn (1996) gör skillnad mellan vetenskaperna genom att se på huruvida de har en hög grad av konsensus gällande teori och metod.

forskare, exempelvis Nederhof och Nyons (1992), som hävdar att den humanistiska forskningen liknar den naturvetenskapliga allt mer i denna bemärkelse.

(6) En snabb tillväxthastighet gör att det är enklare att urskilja aktuella trender inom naturvetenskapen (samtidigt kan den snabba tillväxten göra att en bibliometrisk undersökning mycket snabbt blir inaktuell) medan det däremot krävs undersökningar under längre tid för att se hur de ”långsamma” humanistiska vetenskaperna utvecklas.

4.2 Vetenskapens intellektuella organisation

Ett av senare års mer inflytelserika bidrag inom vetenskapsociologin är *The Intellectual and Social Organisation of the Sciences* (2000) av Richard Whitley. Nedan kommer jag att sammanfatta de centrala delarna av den teori som Whitley lanserar. I detta syfte har jag, förutom Whitley, tagit del av Jenny Fry och Sanna Talja (2007) ”The Intellectual and Social Organisation of Academic Fields and the Shaping of Digital Resources” samt Fredrik Åström (2004) ”Library and Information Science in Context: The Development of Scientific Fields and Their Relations to Professional Contexts” vilka på ett förtjänstfullt sätt sammanfattar Whitleys teorier.

Tabell 2. Vetenskapens intellektuella organisation

Vetenskaplig kultur	Stort ömsesidigt beroende och liten osäkerhet	Litet ömsesidigt beroende och hög osäkerhet
Vetenskapens gränser	Klart avgränsade och inte hotade av andra vetenskaper.	Gränserna oklara och stor rörlighet mellan vetenskaperna.
Studieobjekt	Stabila; ett paradig.	Inte standardiserade; vetenskapen präglas av teoretisk pluralism.
Forskningsproblem och ämnen	Liten variation av forskningsproblem, och avvikande problem ignoreras.	Osäkerhet kring forskningens prioritering. Många olika problem och lösningar.
Organisering av forskningen	Forskningen kan samordnas effektivt, ofta i forskargrupper.	Olika mål med forskningen löst sammanhållna grupper om sådana finns.
Forskningstekniker	Standardiserade och väletablerade. Framgång enkelt att mäta.	Ej standardiserade utan bundna till person eller ämne.
Resultat	Enkelt att identifiera och bekräfta.	Oklart och öppet för tolkningar.
Publik	Väldefinierad grupp av forskare som bedömer resultatet.	Stor variation på publiken. Andra forskare inte så viktiga däremot kan ”allmänheten” vara en viktig målgrupp.

Språk och stil	Specifikt och detaljerat språk, opersonligt och strukturerat. Forskningen kan rapporteras kortfattat med hjälp av specifika begrepp och symboler. Visuella framställningar (grafer) viktiga.	Stilen anpassad till innehållet. Stilen viktig för vetenskapligt erkännande. Den berättande stilen vanlig och framställningen längre, inte sällan i monografier.
----------------	--	--

(Fry & Talja 2007, s. 119, min. övers.)

Ett av de viktigaste begreppen i Whitleys teori är den om *mutual dependency* (ömsesidigt beroende) och det finns två typer av ömsesidigt beroende som är viktiga att urskilja. *Functional dependency* (funktionellt beroende) beskriver i hur hög grad som forskaren är beroende av kollegor i sitt arbete. En hög grad av funktionellt beroende gör att forskaren i liten grad kan avvika från redan etablerade metoder och tidigare forskning. Den andra typen av beroende är *strategic dependency* (strategiskt beroende) och med detta menas i hur hög grad som forskaren måste övertyga kollegor om sin forsknings betydelse (Åström 2004, s. 4 f.).

Ett annat viktigt begrepp för Whitley är *Degree of Task uncertainty* (grad av osäkerhet) vilket innebär i hur stor utsträckning som man kan förutse ett forskningsresultat. En viktig del i detta är den teknik/metod som forskningen bedrivs med, och i denna fråga är det stor skillnad mellan vetenskaperna. Whitley menar att i de fält där osäkerheten är stor så blir resultaten osäkra och utsatta för tolkning, och att metoderna i dessa fält varierar och att de ofta är personliga. Då osäkerheten däremot är låg kommer forskningsresultaten att vara förutsägbara, synliga och replikerbara (Whitley 2000, s. 119).

De humanistiska ämnena är i allmänhet präglade av litet ömsesidigt beroende (*low mutual dependency*) och av hög grad av osäkerhet vid förutseendet av forskningsresultat (*high degree of task uncertainty*). Whitleys teorier passar väl ihop med Cole och hans hierarki över vetenskaperna. De vetenskaper som präglas av litet ömsesidigt beroende och av stor osäkerhet är också placerade lägst i hierarkin. Dock är Whitleys teori i mindre grad präglad av en polarisering mellan vetenskaperna. Vilket illustreras av att det som Cole uttrycker som *avsaknad av paradigm* kallar Whitley *teoretisk pluralism*. Whitley syftar snarare till att beskriva vetenskaperna än att kategorisera dem och han är inte normativ på samma sätt som Cole.

Att de humanistiska vetenskaperna befinner sig långt ner i Coles hierarki kan konstateras, men till humanioras försvar kan påpekas att hierarkin byggs uppifrån; det vill säga att naturvetenskapen definierar vad vetenskapen är. Den positivistiska vetenskapssynen är den som bestämmer hur de olika vetenskaperna skall bedömas, och utgår man från denna så måste humanistisk vetenskap efterlikna naturvetenskapen för att få vetenskapligt erkännande.

Bristen på samordning, osäkerheten i resultaten, de varierande metoderna, den personliga stilen, de olika publiceringssätten och den varierade publiken är alla faktorer som försvårar en bibliometrisk analys av de humanistiska ämnena. Vid undersökningar

av humaniora, i detta fall litteraturvetenskapen, med bibliometriska metoder måste en medvetenhet om denna problematik finnas. Bibliometrin har varit inriktad på vetenskap såsom den ser ut inom naturvetenskapen, och den humanistiska forskningen passar ofta inte in i denna mall.

Slutligen är det viktigt att i en jämförande diskussion betona likheterna mellan de vetenskapliga fälten, och förstå att en uppdelning i två poler innebär en förenkling. Likheten är det som gör att vi kan finna olikheterna även om två kulturer kan urskiljas så är det fortfarande så att det är en glidande skala som vi talar om, och även om det går sakta kan man se exempel på ämnen där de ”två kulturerna” binds samman (till exempel inom kognitionsforskningen). De vetenskapliga fälten är idag så pass diversifierade att det blir allt svårare att tala om två kulturer, snarar är det hundratals, men ändå kan vi som Cole och Whitley visar, urskilja ett antal faktorer som skiljer vetenskaperna åt.

5. Bibliometrisk undersökning

Den bibliometriska undersökningen är uppdelad i fyra delar. Först redovisas hur materialet för analysen hämtats och valts ut. Därefter följer ett avsnitt som beskriver den metod som använts. Avsnittet betitlat ”analysmaterialets egenskaper” besvarar frågorna: från vilka tidskrifter är materialet hämtat, vilket språk är materialet skrivet på och från vilka år härrör materialet? Detta för en förståelse för hur analysmaterialet är beskaffat. I innehållsanalysen redovisas de resultat och slutsatser som man kan dra med utgångspunkt i det analyserade materialet. En struktur över litteraturvetenskapen så som den framstår ur materialet redovisas och diskuteras.

5.1 Urval och materialinhämtning

Materialet för analysen är hämtat från *Thomson Scientific's* databaser och specifikt från deras webbtjänst *Web of Science*. Urvalet av material gjordes i två steg. I ett första steg gjordes en generell undersökning för att se vilka litteraturvetenskapliga tidskrifter som har störst genomslag och som citeras mest. De tidskrifter som identifierats i steg ett användes sedan för den egentliga undersökningen av litteraturvetenskapen.

(1) Först sorterades litteraturvetenskapligt inriktade tidskrifter ut från de 8700 indexerade tidskrifterna i *Thomson Scientific's Web of Science*. Dessa valdes ut på grundval av tidskriftens titel. Hade uppsatsen behandlat ett naturvetenskapligt eller ett samhällsvetenskapligt ämne hade man genom *Journal Citation Reports* ”subject category” kunnat göra ett urval, men tyvärr finns inte denna funktion ännu för *Arts & Humanities Index (A&HCI)*. Tidskrifter som snarare var språkligt inriktade valdes bort även om det i dessa kan finnas litteraturvetenskapligt inriktade artiklar. I de fall där tidskriftens inriktning varit osäker har den inte tagits med i undersökningen liksom i de fall då publikationen spänner över flera ämnen (humanities).

Ur de femtiofyra tidskrifter som valdes ut så sorterades material som inte var artiklar bort (främst recensioner) och då återstod 15 939 artiklar att analysera. Dessa konverterades och analyserades i *bibexcel* – ett verktyg utvecklat vid INFORSK (Umeå universitet) av professor Olle Persson – som är ett program för bibliometrisk bearbetning (Persson 2006).

(2) Genom att analysera de knappt sextontusen artiklarna så kunde en lista av de tidskrifter som citeras flitigast inom området tas fram. Denna lista användes sedan för att ta fram det definitiva urvalet, som utgick från en lista av de femtio mest citerade

tidskrifterna, varav fyrtioåtta kunde återfinns i *Web of Science*.¹³ Detta slutgiltiga urval utgår enbart från antalet citeringar (de flitigast citerade tidskrifterna) och inte från titel eller inriktning.

Från dessa fyrtioåtta tidskrifter sorterades alla artiklar ut och de som var indexerade som litteraturvetenskapliga togs med i undersökningen. Det slutgiltiga analysmaterialet består av 11 855 artiklar från trettioåtta tidskrifter (se bilaga 8.1). Anledningen till att tio tidskrifter¹⁴ inte är med i undersökningen beror på att de inte indexerat sina artiklar som litteraturvetenskapliga utan istället som "humanities, multidisciplinary". Denna avgränsning gjordes för att få ett material så specifikt inriktat mot litteraturvetenskap som möjligt. Artiklar mellan år 1996–2006 togs med i undersökningen, och detta för att undersökningen syftar till att kartlägga hur den samtida litteraturvetenskapliga forskningen ser ut.

5.1.1 Arts and Humanities Citation Index (A&CHI)

Arts and Humanities Citation Index indexerar 1130 humanistiska tidskrifter från områden som litteratur, religion, musik, film, lingvistik, filosofi, arkeologi och historia.¹⁵ Man indexerar inte bara tidskriftsartiklar utan också intervjuer, brev, essäer, recensioner och utdrag från monografier. Indexerare från ISI adderar också nya termer till titlar som annars inte skulle vara sökbara dessa "titelförbättrare" är unika för *A&HCI* (AI, Sahiner & Tonta 2006).

Recensioner av monografier, filmer, drama och så vidare utgör en stor del av den indexerade litteraturen inom *A&HCI*: de utgör cirka fyrtio procent men de citerar i snitt bara 1,4 gånger till skillnad från artiklarna som citerar 18,5 gånger (Garfield 1982, s. 762). Givetvis gör detta att recensioner inte är speciellt lämpliga för citeringsanalyser då de inte citerar i någon större utsträckning och därför har också dessa valts bort i undersökningen som istället fokuserar på artiklar.

Två väsentliga invändningar kan göras mot användandet av *A&HCI* och dessa är (1) databasen gynnar de som publicerar sig på engelska¹⁶ (Archambault et al. 2006;

¹³ De tidskrifter som ej kunde återfinnas i ISI's databaser var *Social Text* och *Modern Language Note*.

¹⁴ De tio som inte indexerat sina artiklar som "literature" utan som "humanities multidisciplinary" är *Critical Inquiry*, *Poetique*, *Oeuvres Completes*, *Modern Philology*, *Shakespeare Studies*, *Victorian Studies*, *October*, *Communications*, *American Quarterly* och *Representations*.

¹⁵ <http://scientific.thomson.com/products/ahci/>

¹⁶ Ett talande exempel är att vid en analys av forskningen inom sociologi där *Thomson Scientifics* databaser användes så rankades USA som nummer ett därpå följde (2) Storbritannien, (3) Canada, (4) Australien och först på femte plats Tyskland. Det finns inga data som hävdar att Tyskland skulle vara felplacerad men med utgångspunkt i dess större befolkning och den sociologiska tradition som finns i landet verkar resultatet inte troligt (Archambault et al. 2006, s. 335). *Thomson Scientific* hävdar också själva att: "English language article titles, abstracts, and keywords are essential. English language cited references are also recommended. Although, important scientific information is published in all languages, authors must provide English translations of article titles, author keywords, and abstracts if they hope to reach the widest possible audience. Likewise, as a purely practical matter, it would not be feasible for ISI to take on the task of translating this material." The Thomson Scientific Journal Selection Process

Nederhof & Zwaan 1991) och (2) det är främst artiklar som indexeras i databaserna trots att mycket av forskningskommunikationen sker genom monografier.

Trots detta finns det flera argument för användbarheten hos *Thomson Scientific's* databaser: (1) De har god täckning. Sammanlagt (alla databaserna) indexeras nära niotusen tidskrifter och då indexeras alla artiklar i dessa tidskrifter. (2) Urvalet görs efter hur många citeringar tidskriften får, men för *A&HCI*, där citeringsurvalet inte är lika användbart, har man istället en redaktör som med stöd av ämnesspecialister väljer ut lämpliga tidskrifter. (3) Databaserna innehåller institutionsadress för alla författare till en artikel vilket gör att samarbete mellan till exempel olika institutioner kan analyseras. (4) Databaserna innehåller fullkomliga referenser vilket gör att de är lämpliga för att utvärdera och kartlägga vetenskapliga institutioner och ämnesområden (Archambault et. al. 2006).

A&CHI indexerar främst anglosaxiskt material och detta gör det svårt att studera lokala förhållanden dock kan mer allmänt inriktade studier göras. Nederhof och Zwann (1991, s. 339) drar slutsatsen att:

It seems that the SSCI and A&HCI are potentially useful for citation analysis of publications in nonlocally oriented fields in the social sciences and the humanities.

Vid allmänna studier är *A&HCI* användbart men vid mer lokala studier – till exempel vid en studie av svensk litteraturforskning – är det inte lika användbart. Detta för att den lokala (nationella) täckningen ännu är för låg för att ge en rättvisande bild.

5.2 Metod

Co-citeringsanalysen bygger på antagandet att om två texter/författare citeras i samma text så etableras en relation mellan dessa, och desto fler gånger de citeras desto starkare blir sambandet. Författare betyder i detta sammanhang det som på franskan betecknas som en "oeuvre" – författarens sammantagna produktion av skrifter – och inte författaren i sig (White & Griffith 1981, s. 163).

De författare som citeras flitigast i de artiklar (11 855 stycken) som utgör analysmaterialet har valts ut för genomförandet av co-citeringsanalysen (för frekvenslistor se 5.4.1. och bilagor). Det finns andra sätt att välja författare på och McCain (1990, s. 434) nämner några: urval på grundval av egen kunskap, med hjälp av ämnesexperter, enkätundersökningar bland ämnesföreträdare, läroböcker, medlemskap i organisationer samt listor över pristagare och konferensdeltagare. Urvalet till denna undersökning har skett på grundval av frekvens vilket både har fördelar och nackdelar. Fördelen är att urvalet sker med utgångspunkt i materialet och därför har förförståelsen för fältets organisation liten påverkan på vilka författare som väljs. Nackdelen är att exaktheten blir mindre, eftersom det inte som i en undersökning med kontrollerat urval går att välja de författare som forskaren anser är intressantast att studera. Ett kontrollerat

urval sker dock när de mest citerade författarna i ett senare skede delas in i teoretiker respektive skönlitterära författare, och detta urval har skett på grundval av egen kunskap och konsulterandet av ämnesöversikter och litteraturvetenskapliga databaser när så behövts.

De femtio mest citerade av alla författare, femtio teoretiker och slutligen femtio skönlitterära författare har tagits med för samciteringsanalys. McCain (1990, s. 435) menar att ett urval av femtio författare ger validitet och goda möjligheter att tolka materialet. De författare som valts ut har sedan samkörts mot varandra i *bibexcel* för att få fram frekvenser av samförekomst (figur 4.) Ett exempel på detta nedan:

Figur 4. Exempel på co-citeringsanalys

161	DERRIDA J	FOUCAULT M
129	GREENBLATT S	SHAKESPEARE W
123	DERRIDA J	FREUD S
115	BUTLER J	FOUCAULT M
110	BENJAMIN W	DERRIDA J
106	FREUD S	LACAN J
103	BARTHES R	FOUCAULT M

Dessa har i nästa steg omvandlats till en matris (figur 5.) där de analyserade författarnas relationer registrerats.

Figur 5. Exempel på matris

	Shakespeare	Foucault	Derrida	Freud	Barthes
Shakespeare	0	50	61	51	17
Foucault	50	0	161	74	103
Derrida	61	161	0	123	95
Freud	51	74	123	0	52
Barthes	17	103	95	52	0

Matrisen omvandlas sedan genom Multidimensional scaling (MDS) till en tvådimensionell karta (se 5.1.2).

5.2.1 Co-wordanalys

Analysen av titelorden har gått till så att titlarna i de 11 855 artiklarna har analyserat ord för ord. Från en titel som "Reading Medicine: mind, body and meditation in one interpretive community" tas orden "Reading", "medicine", "mind", "body", "meditation", "interpretive" "community", och eftersom de ingår i samma titel så antas ett samband, och om flera artiklar har samma ord i titeln så finnas det ett starkare samband. Om exempelvis "medicine" och "mind" återfinns i titeln på flera artiklar så avbildas de nära varandra på kartan över titelord. Denna undersökning är alltså till skillnad från co-citeringen utförd på artiklarna och inte på de referenser som återfinns i dem. I beräkningen av samförekomst och i skapandet av en matris så skiljer sig co-wordanalysen inte från co-citeringsanalysen.

5.2.2 Multidimensional scaling

Multidimensional scaling (MDS) är ett övergripande namn för olika tekniker som används för att reducera flera dimensioner. Berg och Groenen (1997 s. 4) ger följande definition:

Multidimensional scaling (MDS) is a method that represents measurements of similarity (or dissimilarity) among pairs of objects as distances between points of a low-dimension multidimensional space.

Dessa tekniker kan bland annat användas till att omvandla en tredimensionell glob till en tvådimensionell karta, eller som i detta fall för skapa kartor som visar hur författare, tidskrifter eller titelord co-citeras. De författare som ofta samciteras placerar sig nära varandra på kartan. De författare som har flest citeringar får en central placering, och mindre flitigt citerade författare hamnar i periferin.

Efter att en co-citeringsanalys gjorts så omvandlas datan till en matris vilken sedan matas in i ett program för att tvådimensionellt presentera resultatet. Vid denna omvandling går en del av informationen förlorad. Ett mått på hur mycket som har förlorats är *stressvärdet*. Stressvärdet kan ses som hur mycket informationen måste ”pressas ihop” för att värdena skall kunna presenteras tvådimensionellt.

Stressvärdet för co-citeringskartor bör inte överstiga 0.2 (McCain 1990, s. 438). Co-citeringskartorna över litteraturvetenskapen ligger något över ett stressvärde på 0,2 (alla författare 0,24, teoretiker 0,24 skönlitterära författare 0,23 titelord 0,20 samt tidskrifter 0,20). Det höga *stressvärdet* har med materialets beskaffenhet att göra och i denna undersökning får ett värde något över 0,2 accepteras.

5.2.3 Författarnamn

En problematik som är ofta förekommande i citeringsstudier är att namn, speciellt efternamn och antalet initialer, refereras på olika sätt, och att det då finns flera poster med samma författare (MacRoberts & MacRoberts 1988, s. 346). För att undgå denna problematik så har jag plockat ut de sjuhundra mest citerade författarna och tittat efter dubletter. Exempelvis Bakhtin och Said fanns representerade under flera olika poster, och dessa har givetvis lagts samman så att en författares texter representeras av ett namn.

5.3 Analysmaterialets egenskaper

I detta kapitel undersöks det material som använts i analysen. Det redovisas vilket språk artiklarna är skrivet på, hur gamla de är samt i vilken tidskrift de publicerats. Denna beskrivning är till för att läsaren skall förstå hur materialet som referenserna är hämtade från ser ut.

5.3.1 Språk

Liksom hos Knievel och Kellsey (2005) så är det franska som är det vanligast förekommande språket efter engelskan. I deras undersökning, som bara inkluderade en litteraturvetenskaplig tidskrift, så var elva procent av artiklarna franskspråkiga och åttiofyra procent engelskspråkiga (Knievel & Kellsey 2005 s. 159). Detta kan jämföras med fem procent respektive nittioen i förevarande undersökning. Slutsatsen blir att engelskan är det klart dominerande språket och att franskan är det största av de övriga språken inom litteraturvetenskapen. En möjlig förklaring kan vara att många populära teoretiker och teorier har franskt ursprung. Det är också så att i en jämförelse med andra humanistiska forskningsfält så är det franska språket starkast inom litteraturvetenskapen (Knievel & Kellsey 2005 s. 148). Sammanfattningsvis kan det konstateras att engelskan (nittioen procent) är det dominerande språket och att franskan (fem procent) och tyskan (tre procent) har få artiklar i undersökningen.

5.3.2 Tidskrifter

Av de tidskrifter som använts i undersökningen så är en övervägande majoritet amerikanska, några få brittiska och en är israelisk (Se bilaga 8.1 för en lista på alla tidskrifter).

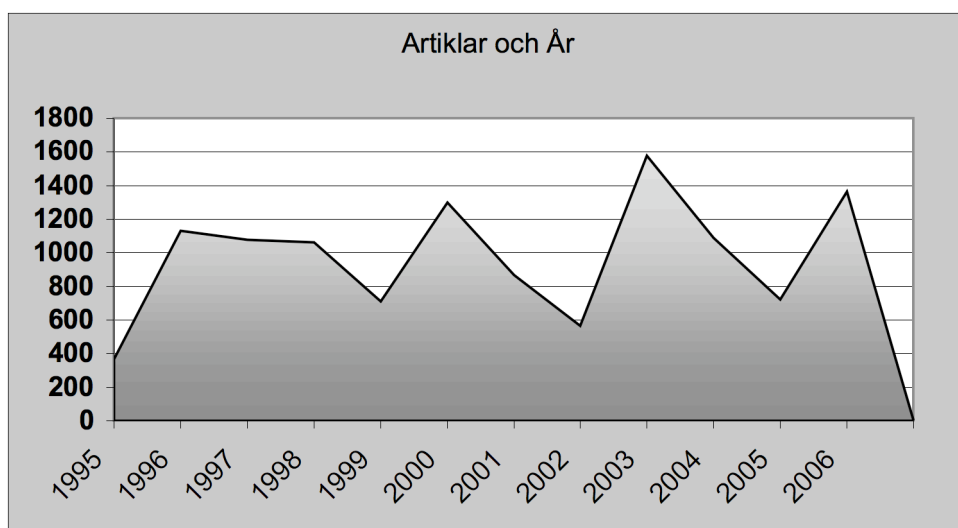
Den tidskrift som bidrar med flest artiklar är *Notes and Queries* (1686 artiklar) och denna anrika tidskrift har sitt säte i Oxford och sysslar främst med engelsk litteratur. *PMLA – Publications of the Modern Language Association* (761) är en stor amerikansk tidskrift som publicerar artiklar om litteratur och språk. *South Atlantic Quarterly* (482) är en tidskrift som sedan 1901 har publicerat artiklar inom aktuell debatt och teori på det kulturella området. *Modern Language Review* (467) har sitt säte i London och intresserar sig främst för den europeiska litteraturen. *Research in African Literatures* (462) ges ut av Indiana University Press och tar in artiklar om afrikansk litteratur från hela världen. Den enda icke engelskspråkiga tidskriften är *Poetica- zeitschrift fur sprach-und literaturwissenschaft* (389) som ges ut av Wilhelm Fink Verlag i München. Förutom denna tidskrift är dominansen från de anglosaxiska länderna total.¹⁷ Detta gör att anglosaxiska författare, främst skönlitterära men också teoretiker, dominerar. Undersökningens resultat säger därför relativt lite om en svensk eller internationell kontext, men däremot är den anglosaxiska forskningen viktig även för svenska förhållanden. Liksom inom andra vetenskapsområden så ligger den anglosaxiska världen långt framme och de teorier som blir stora i USA sprider sig snart över världen. De humanistiska ämnena har kallats provinsiella men en teori som fungerar i USA fungerar också i Sverige, även om analysmaterialet skiljer sig. Därför kan man, enligt bland annat (Finkenstaedt 1990), dra slutsatser om det generella teoretiska forskningsläget utifrån en undersökning som bygger på databaser som företrädesvis indexerar anglosaxiska källor.

¹⁷ *Poetics Today* är utgiven i Israel men det är anglosaxisk litteratur som behandlas.

5.3.3 Artiklarnas ålder

Artiklarna är publicerade mellan 1996-2006 samt några få från 1995. Att artiklar från 1995 kommit med i urvalet har med utgivningen (dubbelnummer) att göra. Så här ser fördelning ut:

Figur 4. Artiklarnas publiceringsår

Drygt hälften av alla artiklar är från 2001 och framåt vilket gör att undersökningen täcker in den senaste forskningen och de för dagen aktuella teorierna (figur 4). Ojämnheterna i utgivningen kan möjligtvis förklaras av hur tidskrifterna ges ut. Dubbelnummer och uppskjutna nummer kan vara några av anledningarna.

5.4 Innehållsanalys

Innehållsanalysen försöker genom mängd (frekvenstabeller) och genom samband (co-citeringanalys och co-wordanalys omvandlade till MDS-kartor) visa hur ämnet litteraturvetenskap framstår genom det aktuella materialet.

Analysen på författarnivå är indelad i tre olika grupper. En där alla analyseras, en för teoretiker och en för skönlitterära författare, detta för att uppnå så hög klarhet i analyserna som möjligt. Därpå följer en analys av citerade tidskrifter, och slutligen en co-wordanalys av titelord.

5.4.1 Citeringsanalys av författare – frekvenstabell och co-citeringsanalys

Ett av de första stegen i att analysera ett område är att titta på vilken författare som citeras i störst utsträckning. Vid en analys av de litteraturvetenskapliga artiklarna i denna undersökning så visar det sig att följande författare citeras flitigast:

Tabell 3. Citeringsfrekvens trettio mest citerade. Antal citeringar/författare

1.	880	Shakespeare W. (brittisk dramatiker 1564-1616)
2.	812	Foucault M. (fransk Idéhistoriker 1926-1984)
3.	808	Derrida J. (fransk språkfilosof 1930- 2004)
4.	562	Freud S. (österrikisk psykoanalytiker 1856-1939)
5.	481	Barthes R. (fransk litteraturforskare och semiotiker 1915- 1980)
6.	478	Jameson F. (brittisk marxistisk litteraturteoretiker f. 1934)
7.	475	Benjamin W. (tysk marxistisk litteraturkritiker 1892- 1940)
8.	443	Butler J. (amerikansk feministisk teoretiker f. 1956)
9.	347	Deleuze G. (fransk filosof och litteraturkritiker 1925- 1995)
10.	341	Greenblatt S. (amerikansk litteraturteoretiker f. 1943)
11.	297	Bibeln (helig skrift, gamla testamentet ca 400 f.kr.)
12.	295	Lacan J. (fransk psykoanalytiker 1901- 1981)
13.	291	Bakhtin M.M. (sovjetisk litteraturforskare 1895- 1975)
14.	281	Kristeva J. (fransk litteraturkritiker och psykoanalytiker f. 1941)
15.	266	Bourdieu P. (fransk sociolog 1930- 2002)
16.	266	Milton J. (engelsk diktare 1608- 1674)
17.	262	Anderson B. (amerikansk litteraturteoretiker f. 1936)
18.	261	Aristoteles (grekisk filosof 384 – 322 f.kr)
19.	261	De Man P. (belgisk litteraturteoretiker 1919- 1983)
20.	254	Bloom H. (amerikansk litteraturkritiker f. 1930)
21.	253	Bhabha H.K. (indisk litteraturforskare f. 1949)
22.	250	Spivak G.C. (indisk litteraturforskare f. 1942)
23.	247	Eliot T.S. (brittisk författare 1888- 1965)
24.	245	Wordsworth W. (brittisk författare 1770- 1850)
25.	242	Chaucer G. (brittisk diktare 1345- 1400)
26.	238	Zizek S. (slovensk filosof f. 1949)
27.	235	Kant I. (tysk filosof 1724- 1804)
28.	234	Williams R. (brittisk litteraturkritiker 1921- 1988)
29.	232	Coleridge S.T. (brittisk poet 1772- 1834)
30.	229	Benson L.D. (amerikansk litteraturforskare f. 1929)

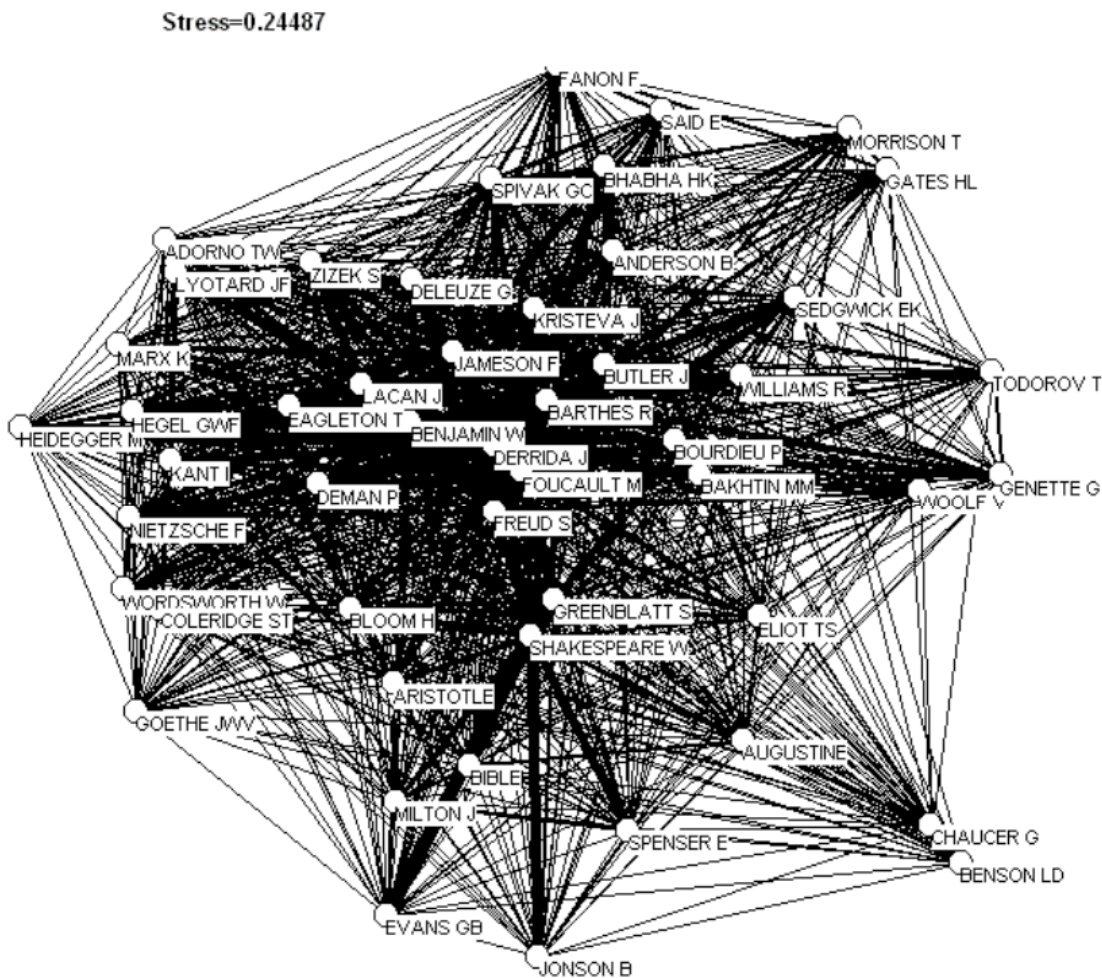
Faktauppgifter om författare är hämtade från *Literature Resource Center* och *Nationalencyklopedin*.

Under teoretiker sorterar jag in tjugoen namn¹⁸ sedan har vi en grupp filosofer som är svårplacerade men som kan sorteras in under teoretiker: Freud, Aristoteles, och Kant. Slutligen har vi en grupp om sex skönlitterära författare¹⁹. Åldern på författarna varierar oerhört – från Bibeln till den yngsta författaren Judith Butler (f. 1956) – vilket får anses vara typiskt för de humanistiska vetenskaperna. Nämnda Butler är tillsammans med Kristeva de enda kvinnor som placerar sig bland de trettio flitigast citerade. Könaspekten är viktig och värd att undersöka i egen rätt men den kommer inte närmare analyseras i denna uppsats.

¹⁸ Foucault, Derrida, Barthes, Jameson, Benjamin, Butler, Deleuze, Greenblatt, Lacan, Bakhtin, Kristeva, Bourdieu, Anderson, De Man, Bloom, Bhabha, Spivak, Zizek, Williams och Benson.

¹⁹ Shakespeare, Bibeln, Milton, Eliot, Wordsworth och Coleridge.

Figur 6. Femtio mest citerade – Alla.

De författare som har högst citeringsfrekvens (Shakespeare, Derrida och Foucault) placerar sig i mitten av kartan (figur 6.). Strecken representerar kopplingar mellan författare, och fler (tjockare streck) innebär att författarna ofta citerats tillsammans. Om författarna ofta samciteras så avbildas de nära varandra på MDS-kartan, och samciteras de sällan så illustreras detta av avstånd.

Co-citeringskartan är relativt tät och det är svårt att urskilja grupper. Några slutsatser kan emellertid dras. De tyska filosoferna Heidegger, Marx, Hegel, Kant och Nietzsche, samt även Adorno som placerar sig nära denna grupp, är väl samlad i vänstra delen av kartan. De forskare och författare som främst intresserar sig för postkoloniala frågor – Fanon, Said, Bhabha och Spivak – har samlats högst upp på kartan. I närheten av dessa har också den skönlitterära författaren Toni Morrison, som bland annat skriver om den afroamerikanska kulturen, placerat sig. De engelska romantiska diktarna Wordsworth och Coleridge avbildas givetvis bredvid varandra. Vidare är också kartan tidsmässigt uppdelad. Spenser, Bibeln, Milton, Augustinus, Chaucer och Aristoteles placerar sig alla i nedre delen av kartan. Däremot är alla författare i övre delen av kartan nutida, och

de enda författare som inte är från 1900-talet och placerar sig på övre halvan är Marx och Hegel. Bland de flitigast citerade författarna, som placerar sig i mitten av kartan, så är det svårt att urskilja grupper. Detta eftersom dessa författare ”citeras av alla”, och därför inte kan betecknas som tillhörande en specifik grupp.

Kartan och frekvenstabellen visar det unika för humaniora och litteraturvetenskap nämligen att citeringar till material och citeringar till teori blandas. Litteraturvetenskapen är eklektisk till sin natur vilket inte minst illustreras av att filosofer (Marx, Hegel och Kant med flera), som primärt inte är inriktade på språk och litteratur, citeras i hög grad. De renodlade litteraturteoretikerna är få och istället är det allmän kulturella teorier - exempelvis Foucault, Freud och Adorno – som citeras. Litteraturvetenskapen ”lånar” teorier från psykologin, ekonomin, filosofin och sociologin och applicerar sedan dessa på det egna ämnet. Gränsen mellan litteratur och samhälle är oklar likaså gränsen mellan litteraturvetenskap och andra ämnen.

Sammanfattningsvis så kan det konstateras att kartan präglas av högt associationsvärde (den är tät) och att några grupper, främst de postkolonialt inriktade författarna och teoretikerna samt de ”tyska” filosoferna, är urskiljbara. Mer generellt så placerar sig yngre författare på övre delen av kartan och äldre i nedre delen. Kartan visar också på litteraturvetenskapens heterogena och eklektiska natur

Att litteraturvetenskapen blandar litteraturteoretiker, allmän filosofer och skönlitterära författare gör det svårare att genomföra analyser av ämnet, men en uppdelning i teoretiker och i skönlitterära författare gör analysen klarare.

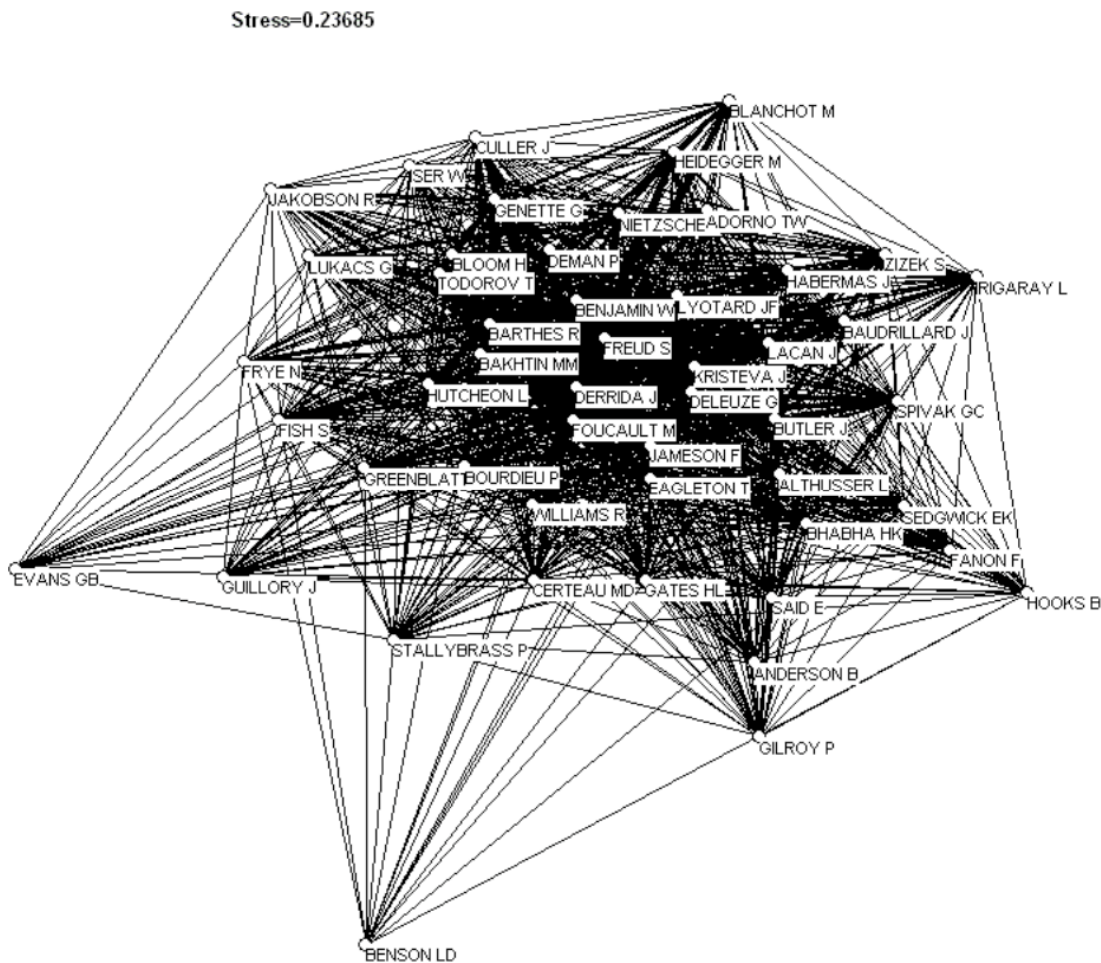
5.4.2 Co-citeringsanalys av teoretiker

Författarna i denna co-citeringskarta har jag definierat som teoretiker och med detta menar jag att de i sitt författarskap ägnat sig teorier som haft inverkan på aktuell litteraturforskning. Klassificeringen av författarna som antingen ”teoretiker” eller ”skönlitterära författare” är inte alldeles enkel, flera författare kan passa i båda, och några i ingen av grupperingarna. De som jag valt att placera i kategorin teoretiker skall ha bidragit med analyser och teorier specifikt på det litteraturvetenskapliga området, eller ha starkt bidragit till sådana teorier. Två premisser har ställts upp för att författaren skall räknas som teoretiker:

- (1) författaren skall ha bidragit till teorier om språk eller litteratur.
- (2) författaren skall ha verkat (levt) under 1900-talet.

Kant, Aristoteles och Rousseau har alla stor påverkan på det västerländska tänkandet, men det kan hävdas att de idag citeras mer som historiska personer än som teoretiker . Detta gör att de inte har samma relevans vid en kartläggning av den samtida teoretiska debatten. Förevarande undersökning vill också fokusera på den moderna teoriutvecklingen och de teoretiker som verkar inom denna (se bilaga 8.2 för en frekvenslista över teoretiker).

Figur 7. De femtio mest citerade – Teoretiker.

Ett antal grupper kan urskiljas ur co-citeringskartan över teoretiker (figur 7):

- (1) De postkolonialt inriktade författarna: Fanon, Bhabha, Gates, Said, Hooks och Gilroy (Reed 1998) bildar en grupp nere i kartans högra hörn.
- (2) Dekonstruktionister: Genette, Culler och Todorov, men också Bloom och De Man kan räknas in i denna grupp som grupperar sig till uppe i vänstra hörnet (Melberg a 1997; Melberg b 1997).
- (3) Postmodernistiska och poststrukturalistiska filosofer: Adorno, Lyotard, Habermas, Zizek och Baudillard hittar vi högt upp åt höger på kartan. Nietzsche kan här räknas som en föregångare (Przychodzen 2000).
- (4) Psykoanalytiskt inriktade forskare: Freud, Lacan och Kristeva placerar sig centralt åt vänster (Kittang 1997).
- (5) Marxister och neo- marxister: Benjamin, Althusser, Eaglton, Jameson, och Williams. Detta är en flitigt citerad grupp som sprider sig runt de centrala delarna av kartan. En tydlig gruppering är neo- marxisterna Eaglton, Jameson och Williams som placerar sig nedanför centrum av kartan (Linneberg 1997).
- (6) Feministiskt inriktade forskare: Sedgwick, Irigaray, Butler finner vi på högern av kartan (Larsson 1998).

Generellt kan det konstateras att teoretiker inriktade mot ”texten i sig” återfinns på den vänstra sidan samtidigt som mer samhällstillvända rör sig mot höger. Till vänster återfinns bland annat semiotiker och dekonstruktionister (Jakobson, Culler, Genette, Bloom och de Man) samt företrädare för ”reader-response” inriktningen (Iser och Fish). På högersidan återfinns feminister: Sedgwick, Irigaray och Butler samt postkolonialt inriktade Fanon, Bhabha, Gates, Said och Hooks. Marxister och psykoanalytiker placerar sig mitten av kartan tillsammans med teoretiker som flitigt citeras över hela fältet som Foucault och Derrida.

Filosofiskt inriktade teoretiker är i allmänhet placerade på den övre halvan och de mer ”praktiska” på den undre halvan. På den övre halvan har vi ett ”filosofiskt fält” (Heidegger, Nietzsche, Zizek, Lyotard och Baudrillard) och på nedre delen återfinns bland annat Benson (Chaucer), Evans (Shakespeare) och Stallybrass (tidig modern litteratur) vilka är litteraturvetare inriktade på en specifik tid eller författare. Teoretiker på övre halvan är mer allmänt inriktade, och deras teorier används inom andra fält samtidigt som de som mer specifikt verkar inom det litteraturvetenskapliga fältet befinner sig i kartans nedre halva. Det kan också konstateras att få av de upptagna författarna på kartan är ”renodlade” litteraturvetare.

De teoretiker som har placerat sig långt ifrån de andra – här främst Evans och Benson – har många citeringar men få ”träffar” tillsammans med andra teoretiker. Detta beror på att de sysslar med studera specifika författare Evans (Shakespeare) och Benson (Chaucer) och de citeras därför inte i den allmän teoretiska diskussionen.

Dessa urskiljbara grupper till trots så är co-citeringskartan ”tät” eller med ett annat uttryck så är associationsvärdet högt; och med det menas att författarna citerar varandra över hela fältet. Detta beror på det som Cole (1983) kallar *brist på paradigm* och som Whitley (2000) benämner som *teoretisk pluralism*. Det innebär att flera konkurrerande synsätt samtidigt gör sig gällande inom ämnet. Till och med är det så att en författare beroende på verk och kontext kan tillhöra olika skolor. Ett tydligt exempel är Julia Kristeva som kan beskrivas som strukturalist, psykoanalytiker eller feminist beroende på vilket verk och vilken kontext hon behandlas i (Beckan-Leckrone 2001). En annan författare som kan placeras i flera traditioner är Gilles Deleuze som kan betraktas som psykoanalytiskt inriktad, postmodernist eller poststrukturalist beroende på kontext (Roffe 2006). Det är alltså inte bara så att ämnet litteraturvetenskap präglas av *teoretisk pluralism* utan också de enskilda författarna är *polyteoretiska*²⁰. Litteraturteoretiker och litteraturvetare ansluter sig i liten grad till en specifik teori eller inriktning och detta gör att de i enskilda texter kan tillhöra olika teoretiska inriktningar. Det kan tänkas och till och med hållas för troligt att några av de mer framstående teoretikerna, som till exempel Kristeva, skulle placera sig i olika kontexter beroende på vilken tidsperiod som materialet är hämtat från.

Det kan konstateras att det går att urskilja specifika grupper bland teoretikerna. Dekonstruktionister och postkolonialister är två grupper som är tydligt identifierbara.

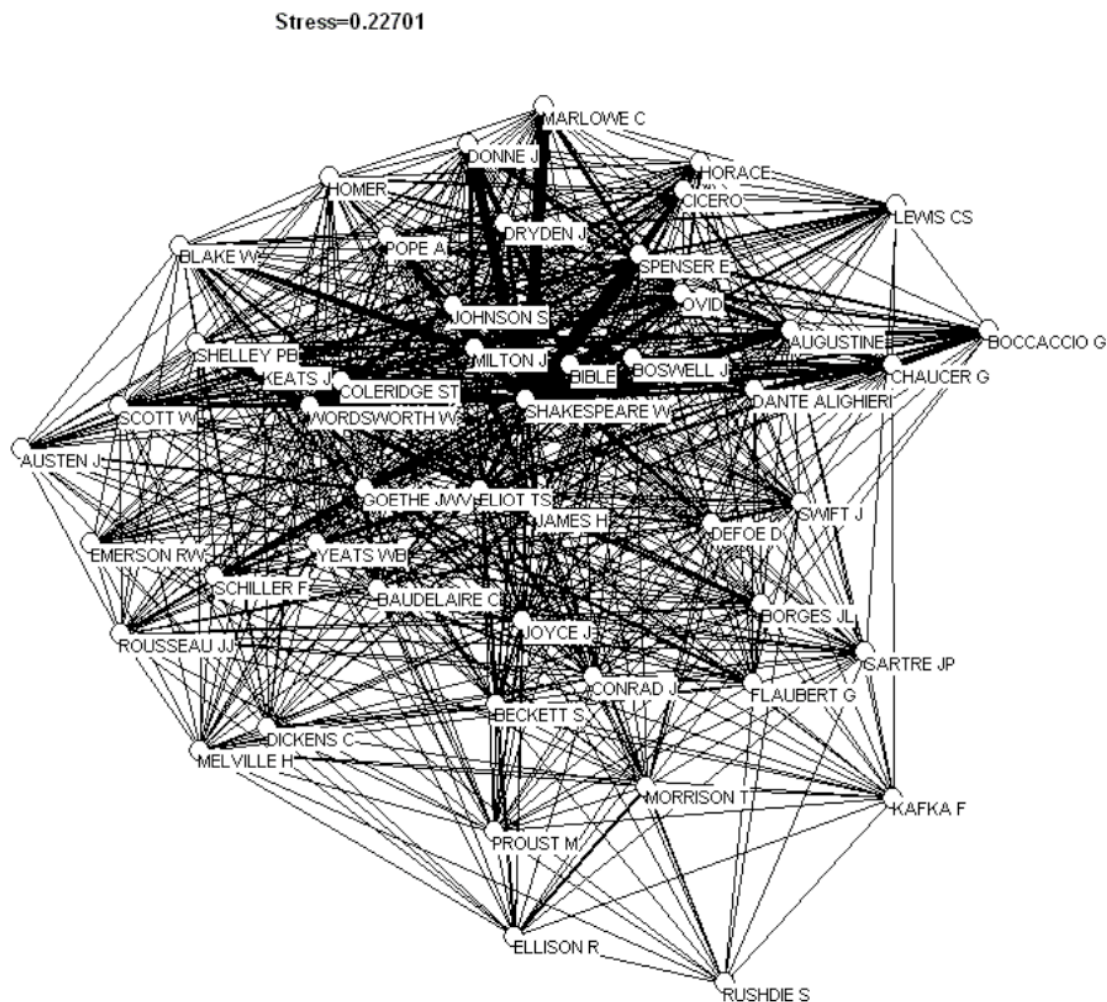
²⁰ Begreppet polyteoretisk är inte etablerat i svenskan. I Norge existerar begreppet, dock inte i den bemärkelse som jag använder det. I engelskan och i tyskan så används det, men kontext och betydelse varierar.

Den allmänna trenden är att språkligt inriktade samlas till vänster och samhällstillvända till höger med ”teoretiker” på övre delen och ”praktiker” på den nedre halvan. Kartans täthet gör det svårt att urskilja distinkta grupper i kartans mitt.

5.4.3 Co-citeringsanalys av skönlitterära författare

Kartan över teoretiker visar vilka teoretiker och därmed vilka teorier som är populära och hur de förhåller sig till varandra. Kartan över skönlitterära författare visar på vilket material man forskar om och vilka författare som brukar sammankopplas i artiklarna. Exempelvis visar närheten mellan Coleridge, Wordsworth, Yeats och Shelley att den som skriver en artikel om någon av dessa ofta nämner också de andra. De samciteras ofta och därför kan man dra slutsatsen att de har en innehållsligt närhet. MDS-kartan över teoretiker har relevans för en allmän bild av litteraturvetenskapen men denna framställning är specifik för en anglosaxisk kontext, och speciellt de förmoderna författarna är överrepresenterade (För en frekvenstabell över skönlitterära författare se bilaga 8.3).

Figur 8. De femtio mest citerade – Skönlitterära författare.

Följande grupper kan urskiljas bland de skönlitterära författarna:

- (1) Engelska romantiska poeter: Wordsworth, Coleridge, Keats, Blake och Shelley återfinns något till vänster från mitten i en klart urskiljbar grupp.
- (2) Klassiska författare som Bochaccio, Chaucer, Dante, Augustinus, Ovidius, Cicero återfinns uppe i högra hörnet av kartan (figur 8.).
- (3) Längst ner på kartan samlas de nutida författarna specifikt Ellison, Rushdie och Morrison.

I stort sett så är de äldre författarna (Homer, Horatius, Cicero och Ovidius med flera) placerade högst upp på kartan och de yngre (Rushdie, Ellison, Morrison) i kartans nedre del. Poeter placerar sig till vänster (Wordsworth, Coleridge, Keats, Blake, Shelley, Goethe) och prosaförfattare till höger (Kafka, Sartre, Flaubert med flera). Ibland bryts dock detta mönster (Austen, Melville och Rousseau) återfinns på vänstersidan och kanske beror detta på en tidsmässig överensstämmelse med de poeter som placerats där. Grupperingen sker alltså efter två variabler: tid och innehåll/genre. Av dessa två är det tid som är tydligast även om uppdelningen poesi/prosa håller väl.

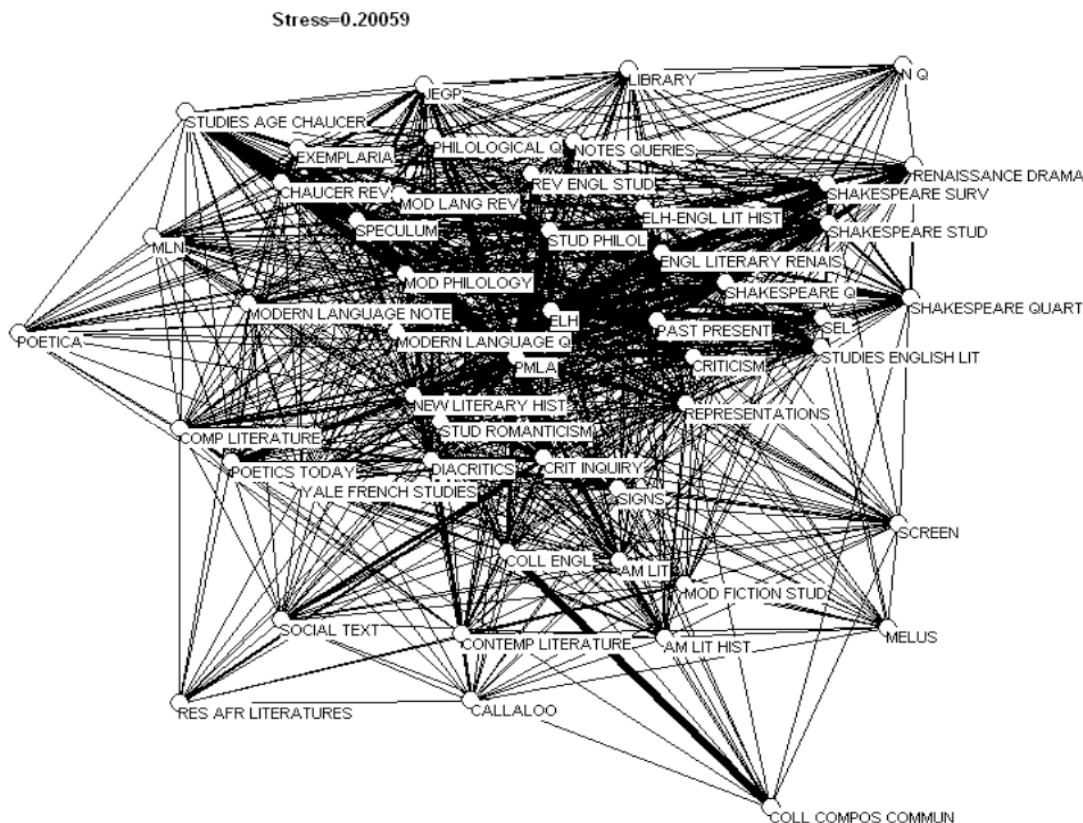
Bland ett i övrigt ”konservativt material” så framträder författarna Ellison, Rushdie och Morrison som undantag. Denna grupp kan kopplas till de postkoloniala teoretikerna som i kartläggningen av teoretiker framstod som en distinkt grupp. Det kan konstateras att den postkoloniala inriktningen har fått ett starkt genomslag inom den anglosaxiska litteraturforskningen och detta återspeglas också i det material som forskarna studerar.

Kartläggningen av skönlitterära författare visar hur dominant det anglosaxiska materialet är. Detta beror på att de anglosaxiska tidskrifterna i högre grad är upptagna i *A&HCI* och att tidskrifterna har stort genomslag (de citeras ofta). Några grupper kan urskiljas på MDS-kartan och en tidsmässig samt en innehållslig uppdelning kan identifieras.

5.4.4 Co-citeringsanalys av citerade tidskrifter

En analys av tidskrifter kan göras för att kartlägga hur tidskrifterna inom ett område förhåller sig till varandra och i förlängningen om de har en specifik inriktning. Nedan har en samförekomstanalys gjorts av de tidskrifterna som citerats mest i undersökningsmaterialet (för en lista på de flitigast citerade tidskrifterna se bilaga 8.4).

Figur 9. De femtio mest citerade - Tidskrifter.

De flitigast citerade men också de tidskrifter som är mer allmänt inriktade placeras i mitten av kartan (figur 9.). Eftersom flera av tidskrifterna har en bred litteraturvetenskaplig inriktning så är det svårt att upptäcka distinkta inriktningar med utgångspunkt i deras placering över kartan. Men några grupper kan identifieras:

(1) En grupp av tidskrifter som ägnar sig åt Shakespeare återfinns uppe i högra hörnet *Shakespeare Studies*, *Shakespeare Survey*, *Shakespeare Quarterly* och hit kan även *Renaissance Drama* räknas .

(2) I närheten av denna grupp återfinns tidskrifter inriktade på engelsk och förmodern litteratur, *Studies in English Literature*, *English Literary Renaissance*, *English Literary History*, *Review of English Studies* och *Studies in English Literature* (SEL).

(3) En grupp inriktade på medeltida studier i allmänhet och Chaucer specifikt återfinns uppe i vänstra hörnet *Studies in the Age of Chaucer*, *Chaucer Review*, *Exemplaria* och *Speculum*.

(4) En grupp inriktade mer på sociala aspekter återfinns i nedre vänstra hörnet *Social Text*, *Research in African Literatures* och *Callaloo*.

Tidskrifterna placerar sig så att de som ägnar sig åt äldre material placerar sig överst och de inriktade på nutida litteratur återfinns i botten.

Några tidskrifter som tillhör andra ämnesområden finns med – *Library (B & I)*, *Screen* (film och television) och *College Composition and Communication* (retorik och kommunikation) – och detta visar på att även utomvetenskapliga tidskrifter citeras i hög grad.

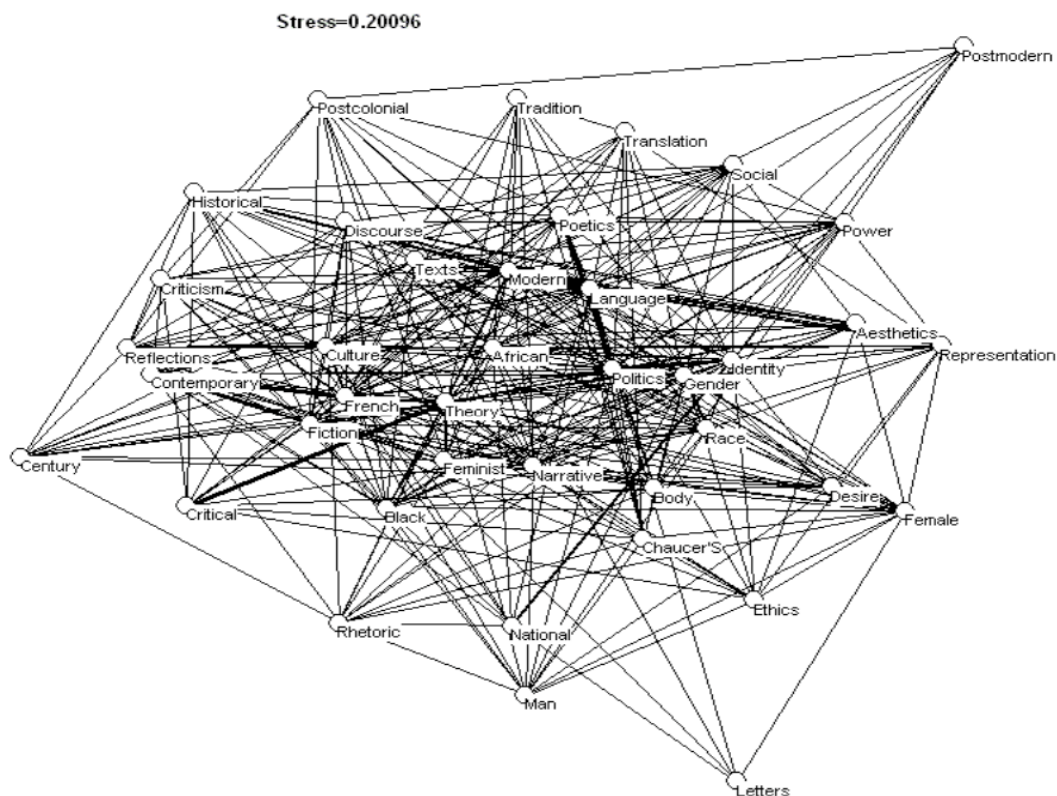
De litteraturvetenskapliga tidskrifterna har ofta en bred inriktning vilket visar sig i deras fördelning över kartan. Några grupper inriktade på specifika länder, författare, tidsepoker och sociala aspekter kan identifieras. Litteraturvetenskapens eklektiska natur illustreras av att tidskrifter utanför det egna ämnesfältet citeras.

5.4.5 Co-wordanalys av titelord

Det har tidigare påpekats att titlarna inom humaniora och därmed också inom litteraturvetenskapen inte alltid återspeglar innehållet (Garfield 1980; Yitzhaki 1996). För att utforska möjligheterna till co-wordanalys av titelord så har trots svårigheterna en undersökning genomförts. Titlarna på artiklarna i undersökningen har analyserats ord för ord, och de ord som oftast förekommer tillsammans i en titel avbildas nära varandra. Om exempelvis ett flertal titlar innehåller orden "Discourse" och "texts" så kommer dessa att avbildas nära varandra och man kan dra slutsatsen att ett samband finns mellan dem.

I undersökningen har titelord utan specifik betydelse, som till exempel "literature" och "analyse" inte tagits med, och en analys på de vanligaste betydelsebärande titelorden i de undersökta artiklarna har gjorts. Vad som är betydelsebärande kan diskuteras, och i olika kontexter kan ett ord få signifikant betydelse beroende på hur det kombineras med andra.

Figur 10. De fyrtio mest citerade - Betydelsebärande titelord

I kartan över titelord (figur 10.) är det svårt att hitta distinkta grupper av begrepp. Några samband kan ändå konstateras:

- (1) En grupp som har med identitet att göra: "Gender", "Race", "Identity" "Politics" och "Body" som placerar sig i mitten lite åt höger.
- (2) Utifrån denna grupp och upp mot det högra hörnet hittas relaterade termer som: "Social", "Power" och "Postmodern".

(3) Från mitten upp mot det vänstra hörnet grupperar sig ett antal kulturellt inriktade begrepp: "African", "Discourse", "Culture" och "Postcolonial".

(4) Slutligen kan det konstateras att "National och "Man" har en nära relation liksom "Desire" och "Female".

Kartan är dock knappas entydig. Några exempel är "Black" och "African" samt "Gender" och "Female" vilka borde vara närmare associerade än de är på kartan. Men detta kan också bero på konstruktionen av titlar: en titel med ordet "Female" i sig har oftast inte också "woman" i sig. Alltså, för likvärdiga begrepp kommer inte grupperas med varandra eftersom de betecknar samma sak.

Svårigheten med att analysera utifrån titelord då det gäller humanistisk vetenskap i allmänhet och litteraturvetenskap specifikt bekräftas. Titlarna är inte tillräckligt specificerade vilket kan förklaras av avsaknaden av en kontrollerad begreppsapparat inom litteraturvetenskapen. Det som Cole uttrycker som liten kodifiering av kunskapen alltså bristen på bestämda begrepp är tecken på en vetenskap i botten av hierarkin. Bristen på kodifiering gör att begreppens betydelse blir kontextbundna och rörliga till sin karaktär. Titelanalyser är svåra att genomföra eftersom samma begrepp innehåller flera betydelser till skillnad från ett kodifierat språk där ett ord har en betydelse.

5.5 Alternativa metoder

Andra metoder som kan användas vid co-citeringsanalys är klusteranalys och "citation among documents". En variant av klusteranalys föreslagen av Persson (1994) testades på materialet men metoden gav inte ett tolkningsbart resultat. Klusteranalysen bygger på att det mellan två författarpar finns åtminstone en gemensam nämnare (exempelvis en författare). Alltså om A och B samt B och C citerar varandra bildar de ett kluster. I förevarande undersökning ger detta inget resultat eftersom "alla citerar alla" och därför bildas bara ett stort kluster.

En annan metod, också denna föreslagen av Persson (2001), kallas "Citations among documents" och den innebär att man tittar på hur dokumenten *inom* artikelurvalet för undersökningen har samciterats (alltså citeringar mellan de 11855 artiklarna). Detta är heller inte genomförbart då citeringarna till artiklar är så pass få inom humaniora så att "citeringarna inom materialet" inte skulle ge något användbart resultat.

6. Avslutning

I detta avslutande avsnitt kommer resultatet från undersökningen - både litteraturstudien och den bibliometriska undersökningen - att sammanföras för att besvara de frågeställningar som formulerades i inledningen (6.1). I 6.2 diskuteras ett alternativt synsätt på jämförelsen mellan naturvetenskap och humaniora. Uppslag för vidare forskning inom området presenteras (6.3) och uppsatsen avslutas med en reflektion över arbetet med uppsatsen och de resultat som framkommit.

6.1 Sammanfattande analys

I detta kapitel kommer resultat av de båda undersökningarna att sammanfattas och sammanföras för att besvara de frågeställningar som formulerades i inledningen. Kapitel 6.1.1 sammanfattar slutsatserna från litteraturstudien över tidigare bibliometrisk forskning på humaniora. I 6.1.2 diskuteras de viktigaste slutsatserna från co-citeringsanalysen av litteraturvetenskapen och de relateras till teorier om vetenskapens organisation. I 6.1.3 sammanförs de två tidigare avsnitten för att svara på frågan om möjligheten att med hjälp av bibliometrin kartlägga humanistisk vetenskap. De tre avsnitten tar sin utgångspunkt i de tre frågeställningarna som formulerades i inledningen (1.3).

6.1.1 Tidigare bibliometriska studier på humaniora

Tidigare forskning kring humaniora har främst koncentrerat sig på *skillnaderna* gentemot naturvetenskaperna vad det gäller citering och publicering (Garfield 1982; Nederhof et. al.1988; Larvière et. al. 2006 med flera.) De viktigaste slutsatserna från dessa undersökningar är att monografier dominerar inom de humanistiska ämnena och att citeringar till äldre material är vanliga samt att det material man citerar inom humaniora är mer diversifierat. Denna typ av forskning blir ofta normativ i att den utgår från ”normalvetenskapen” (naturvetenskap) och därefter granskar hur humaniora står sig i jämförelse. Men den visar också att de bibliometriska metoderna måste anpassas till ett annat (inte ett sämre) sätt att bedriva vetenskap på.

Andra har specifikt inriktat sig på publicerings- och citeringspraktik *inom fältet* (Dowell 1999; Wolfe Thompson 2002; Al, Sahiner, & Yasar 2006; med flera). Dowell har studerat interdisciplinarity, Wolfe Thompson monografins roll inom humaniora och Al, Sahiner och Yasar har studerat de bidrag som turkiska författare gjort till *A&HCI*. Dessa studier visar att välavgränsade bibliometriska undersökningar kan ge relevanta resultat som kan appliceras på exempelvis ett ämnes utveckling, beståndshantering eller publiceringsmönster inom ett land.

Undersökningar av institutionella mönster inom humaniora har studerats av Buchanan och Herubel (1997) samt av Herubel och Goedeken (2001) och de drar slutsatsen att viktiga teoretiska inriktningar inom historia kan identifieras med hjälp av bibliometriska metoder.

Få undersökningar har ägnat sig åt co-citeringsanalys (Kreuzman 2001; Asplund 2005; Rosengren 1966) av humanistiska vetenskaper. Kreuzman visar att en undersökning av ett humanistiskt ämne med hjälp av *A&HCI* är genomförbar, och att intressanta resultat kan uppnås. Utifrån Asplunds uppsats kan det konstateras att nationella förhållanden är möjliga att studera och att även ett relativt begränsat material kan ge intressanta resultat. Rosengrens avhandling var i sin samtid unik i sin metod, och den är ett exempel på att ”bibliometriska metoder” kan användas också *inom* litteraturvetenskapen.

Forskningen kring humaniora och bibliometri är begränsad och diversifierad. En stor del handlar om jämförelser med naturvetenskapen men i allt större omfattning studeras nu humaniora i sin egen rätt. Forskningen har visat att bibliometriska undersökningar på ett litet och välvgränsat område kan ge relevanta resultat. Slutligen är försöken att kartlägga humaniora med hjälp av bibliometrin i en initial fas men med utvecklade metoder och med fler genomförda undersökningar är detta ett område som kommer utvecklas.

6.1.2 Litteraturvetenskapens struktur med utgångspunkt i bibliometrin

Kartläggningen av litteraturvetenskapen visar att forskare inom ämnet citerar ett brett urval av skrifter: skönlitterära, filosofiska, allmän kulturella och specifikt ”litteraturvetenskapliga”. En co-citeringskarta över ämnet innehåller både Homeros och Judith Butler. Det unika för humaniora är att man både citerar råmaterial, tidigare forskning och teoretisk litteratur.

MDS-kartorna över litteraturvetenskapliga författare är täta (vilket bland annat visar sig genom höga *stressvärden*) och detta beror på att forskare citerar över hela kartan. Detta är tydligt i kartan över teoretiker (5.4.2) där grupper kan urskiljas men där kartan är mycket ”tät” åtminstone i jämförelse med naturvetenskapen. Detta gjorde också att klusteranalysen inte gav något tolkningsbart resultat. Resultaten kan förklaras av det som Cole benämner som *bristen på paradigm* eller Whitleys mer neutrala *teoretisk pluralism*. Med detta menar de att flera konkurrerande synsätt på hur forskningen skall bedrivas finns inom ämnet. Ett givet paradigm, och med det ett vedertaget sätt att bedriva forskning samt välja metod och teori, existerar inte inom litteraturvetenskapen. Teorier kan få stort genomslag – i materialet är den postkoloniala inriktningen ett exempel – men de blir aldrig dominerande.

Det är inte bara så att man inom ämnet har olika åsikter om vad som är den rätta metoden eller teorin utan också den enskilda forskaren/teoretikern kan omfatta flera synsätt och inriktningar. Med en term till hälften lånad från Bakhtin så menar jag att man kan hävda att forskarna är *polyteoretiska* alltså att samma författare i sitt skriftställarskap intar flera olika teoretiska och metodologiska ställningstaganden som i vissa fall kan stå i konflikt med varandra. Ett tydligt exempel på en författare som

måste betecknas som polyteoretisk är Julia Kristeva som beroende på verk och kontext kan beskrivas som strukturalist, psykoanalytiker eller feminist. Flera av de ledande teoretikerna rör sig också mellan ett stort antal ämnen, och få kan karakteriseras som enbart litteraturvetare.

Litteraturvetenskapens gränser är också oklara, inte sällan lånas teorier från andra ämnen, och detta märks inte minst då man studerar co-citeringskartorna där sociologer, psykoanalytiker, filosofer och allmänna kulturteoretiker citeras flitigt. Även analysen av de flitigast citerade tidskrifterna visar att litteraturvetenskapen är eklektisk till sin natur. Whitley menar också att detta är signifikativt för ämnen som präglas av ”litet ömsesidigt beroende och hög osäkerhet” att deras gränser är oklara och att det finns stor rörlighet mellan ämnena.

Undersökningen av titelord visar att titlarna inom litteraturvetenskapen inte är lika deskriptiva och begreppsmässigt fastlagda som de inom naturvetenskaperna. Denna slutsats bekräftas också av Garfield (1980) och Yitzhaki (1996) som menar att inom humanistiska vetenskaper är diskrepansen mellan innehållet och titeln större än inom andra vetenskaper. Detta kan dels relateras till vilken publik man vänder sig till, den som vänder sig till allmänheten kan föredra uppseendeväckande titlar snarare än deskriptiva, och till att begreppsapparaten inte är lika utvecklad och fixerad. Begreppens betydelse skiftar beroende på kontext vilket med Coles terminologi innebär att kunskapen inte är *kodifierad*.

Den publik som litteraturvetenskapliga publikationer riktar sig till är både den vetenskapliga publiken men också en intresserad allmänhet. Till och med kan det vara så som Whitley menar att allmänheten kan vara en viktigare publik än forskare inom det egna fältet. Andra forskares bedömning väger lättare än att bli väl mottagen av allmänheten. Flera av de tidskrifter som är flitigast citerade i undersökning är också dubbla till sin natur; de är både inomvetenskapliga samt förmedlare av forskningsresultat till en intresserad allmänhet.

Undersökningen visar att gränserna för litteraturvetenskapen är oklara och att stor öppenhet finns gentemot andra ämnen. Teorier och teoretiker från andra områden är viktiga och tidskrifter från andra discipliner citeras frekvent. Ämnet präglas av teoretisk pluralism och även de enskilda forskarna intar olika teoretiska utgångspunkter beroende på tid och kontext (polyteoretiska). Begreppen är till liten del fastlagda utan deras betydelse är kontextuell (bristen på kodifierat språk). Slutligen kan det konstateras att målgruppen för forskningen både är andra forskare och en intresserad allmänhet, och detta visar sig i de tidskrifter där man publicerar sig.

6.1.3 Bibliometrins möjligheter att utforska humaniora

Tidigare studier visar att humaniora kan studeras utifrån publicerings- och citeringspraxis och att resultaten är relevanta för förståelsen av hur humanistisk forskning fungerar. Studier av specifika grupper och av ämnens interdisciplinarity har visat sig genomförbara på humanistisk vetenskap. Kartläggningen av ämnen genom co-citeringsanalys (Kreuzmann och Asplund) har visat sig ge relevanta resultat.

Förevarande undersökning visar att co-citeringsanalysen är genomförbar på ett ämne som litteraturvetenskapen och att intressanta resultat kan uppnås. Speciellt kartläggningen av teoretiker renderade i ett tolkningsbart resultat, som trots att de inte är direkt överförbart är relevant för en svenska kontext. Internationellt spridda teoretiker är förmodligen de som är lämpligast att kartlägga med hjälp av stora citeringsdatabaser som *A&CHI*, vilket är en slutsats som även Finkenstaedt (1990, s. 414) drar. Slutligen kan det konstateras att slutsatser har, med hjälp av den bibliometriska undersökningen, kunnat dras både om litteraturvetenskapens intellektuella struktur och om vetenskapens övergripande organisation.

Utforskandet av humaniora genom bibliometriska analyser är ett forskningsfält som till stora delar är utvecklat. Urvalet av material, metoder och teori är områden som kan utvecklas för att framtida studier av de humanistiska vetenskaperna skall kunna förbättras. Trots de problem som finns i användandet av bibliometriska metoder på humaniora så vill jag hävda att bibliometriska undersökningar av humaniora är genomförbara och att de kan användas dels för studiet av enskilda ämnens struktur och dels i studier av vetenskapens övergripande struktur. Viktigt är dock en medvetenhet om de speciella förutsättningar som råder inom humanistisk vetenskap, och att humaniora studeras på sina egna villkor. Utvecklingen av bibliometriska metoder och uppbyggandet av databaser som även indexerar monografier kommer leda till att humanistisk vetenskap i större utsträckning och noggrannare kan studeras med bibliometriska metoder.

6.2 Humaniora vs. naturvetenskapen

I jämförelser mellan naturvetenskapen och humanistisk vetenskap är det ofta så, som i Coles hierarki, att naturvetenskapen är normativ för hur man bedömer vetenskapen. Men antagandet att naturvetenskapen står för normal vetenskap kan problematiseras. Det perspektiv som Whitley intar är mer neutralt och karaktäriseringen av humaniora får här inte samma negativa ton. I ett tankeexperiment kan man utgå från de karaktäriseringar som Cole och Whitley har och låta humanvetenskaperna vara normen.

Tabell 4. Alternativ hierarki över vetenskaperna

Humaniora	Naturvetenskaper
Teorier diskuteras och utvecklas ständigt.	Teorierna fasta, liten diskussion kring grundläggande vetenskapliga antaganden.
Tar ständigt in teorier och metoder från andra vetenskaper.	Isolerad till sitt eget ämne i val av teori och metod.
Stor frihet för den enskilde forskaren.	Den enskilde forskaren måste anpassa sig till forskningsgemenskapen.
Begreppen dynamiska och de diskuteras och utvecklas ständigt.	Begreppen fastlagda och statiska.

Forskarna är polyteoretiska och har förmågan att inta flera teoretiska positioner.	Forskarna begränsade till en teori/metod.
--	---

Tabellen ovan visar på hur man med utgångspunkt i humanistisk vetenskap kan betrakta naturvetenskapen. Exempelvis kan man diskutera friheten för den enskilde forskaren och den betydelse som det har för vetenskapens utveckling. Vetenskapssociologerna Scott Frickel och Neil Gross (2005, s. 218), som studerat framväxten av vetenskapliga och intellektuella rörelser, hävdar att en individualistiskt inriktad forskning i större utsträckning än den kollektivt inriktade leder till epokgörande genombrott inom vetenskapen. Frågor kan alltså ställas till den hierarkisering som exempelvis Cole gör, och de är inte alltid så att humanioras organisation är underlägsen den naturvetenskapliga.

Vid studier humanistisk vetenskap måste man utgå från att de skiljer sig från naturvetenskaperna men samtidigt inte fokusera på dessa skillnader utan snarare studera den enskilda vetenskapen utifrån dess egna förutsättningar. Jämförelser kan vara givande för att förstå de olika vetenskapernas förutsättningar men en försiktighet med att utvärdera på grundval av komparativa resonemang är nödvändig.

6.3 Undersökningens relevans för svensk litteraturvetenskap

I ett samtal med Per Erik Ljung, docent vid Litteraturvetenskapliga institutionen i Lund, så diskuterades resultatet av undersökningen utifrån en svensk kontext.²¹ Ljung menar att resultaten bekräftar en bild av litteraturvetenskapen som ”trendig” men samtidigt betonar han att de teoretiska trenderna är mycket starkare i USA än i Sverige. Detta inte minst eftersom den vetenskapliga produktionen är mycket snabbare i Amerika. Europa präglas också av lokala traditioner i högre grad än USA och teorier slår därför inte igenom med samma kraft här.

Men trots denna eftersläpning är det så att de teorier som blir populära i USA sedan sprider sig till Europa, och ofta är det så att exempelvis teorier med franskt ursprung introduceras i Sverige efter att de först slagit igenom i USA. Ljung menar vidare att det är tydligt att trender till viss del styr valet av teoretiker och detta är ett påstående som får stöd i rapporten *Litteraturforskningen i Sverige 1989- 1996 – en evaluering* (2000 s. 46 f). Där det hävdas att teorikunskaperna är bristfälliga och att detta är en svaghet hos utbildningarna.

²¹ Samtal med Per Erik Ljung 9/5 2007

Det kan være sådanne forhold, som forklarer, at en god del svensk litteraturforskning bærer præg af at være tidsbunden, for ikke at sige modepræget; og det gælder ikke kun doktorandernes produktion. Vi genfinder som teorileverendører hele den sædvanlige række af væsentlige koryfæer, som dukker op i den trivielle kronologiske rækkefølge, fra europæiske strukturalister til amerikanske dekonstruktionister, over Bakhtin og Bourdieu, med Freud som altid nærværende akkompagnement. Lige nu heder programmet semiotik, pragmatik, new historicism og cultural studies. Indtrykket er kaljedoskopisk og flimrende.

Litteraturforskningen i Sverige 1989- 1996 – en evaluering 2000, s. 47

De teoretiska trenderna inom litteraturvetenskapen är till stor del övernationella och de trender som råder i USA har stor möjlighet att även slå igenom här. En studie över svenska förhållanden behövs för att närmare studera i hur hög grad som internationella trender påverkar den svenska kontexten.

Kartläggningen av skönlitterära författare säger dock mycket lite eftersom den svenska litteraturvetenskapen i hög grad är inriktad på svenskt material, och det material som återfinns i denna undersökning har en tydlig anglosaxisk prägel.

6.4 Vidare forskning

Några områden för vidare forskning har aktualiserats under arbetet med föreliggande uppsats och det gäller både studieområden, urval och metod.

Kartläggning av humaniora med hjälp av bibliometri har i Sverige, förutom några magisteruppsatser (Asplund, Wennerberg och Dardel alla på arkeologin), inte genomförts. Studier på ämnesnivå och institutionsnivå skulle vara genomförbara till exempel genom analyser av doktorsavhandlingar. Vidare är studier genomförda på humanistiska ämnen i stort sällsynta och vad det gäller co-citering är de ytterst få (Kreuzman, Wennerberg och Asplund). Det som begränsar är tillgången på lämpligt material för att genomföra analysen och givetvis är det så att de anglosaxiskt dominerade databaserna är svåra att använda vid utvärderingen av svensk humanistisk vetenskap även om försök gjorts (Wennerberg). I de fall där teorier (som i fallet litteraturvetenskap) sträcker sig över nationsgränser så är dock dessa tillämpbara eftersom teorierna i sig inte är nationsbundna.

I framtiden kan det tänkas att vetenskapligt material i större utsträckning blir tillgängligt över webben – bland annat genom det arbete som genomförs med *Goggle Scholar* – och då kan det även bli enklare att undersöka tidigare svåråtkomligt material som monografier. Utvecklingen av databaser som automatiskt kan indexera monografier kan ytterligare underlätta bibliometriska studier av humaniora (East 2006, s. 604).

Förevarande undersökning har ägnat sig åt den nutida litteraturvetenskapen men intressanta slutsatser om utvecklingen av vetenskapen kan fås genom att genomföra en undersökning över tid. Två perioder kan då jämföras och förhoppningsvis kan då trender och förändringar urskiljas.

Intressant skulle också vara att följa ett enskilt dokument eller flera enskilda dokument, exempelvis ”en skönlitterära klassiker” eller ”ett central teoretisk verk” och se hur citeringen och användningen av dessa förändrats över tid.

Studier av genus inom bibliometrin är eftersatt och det är ett område av intresse för framtida forskningsprojekt. Undersökningar som specifikt analyserar kön och citering inom humaniora och litteraturvetenskap skulle kunna ställa frågor som: Citerar män andra män, har citeringen av kvinnliga författare ökat under senare år, hur ser den bibliometriska forskningen ut i ett genusperspektiv? Dessa frågor kan relateras till vetenskapssociologiska frågor kring hur en vetenskaplig kanon uppstår och bibehålls. Ännu har inte bibliometrin i någon högre grad använts för att studera frågor om kön men i framtiden kan detta mycket väl ske.²²

6.5 Slutord

Arbetet med denna magisteruppsats började så sakteliga ta form efter att jag läst en artikel om domänanalytiska perspektiv av den danske professorn Birger Hjörland (2002). Med tiden växte ett intresse fram för de delar av biblioteks- och informationsvetenskapen som inriktar sig på kartläggningen av vetenskaplig kommunikation. När jag sedan introduceras för bibliometrin, och där främst den del som sysslar med kartläggning av vetenskapliga fält så väcktes mitt intresse. Visualiseringen av vetenskapliga strukturer genom co-citeringsanalys fascinerade mig men ganska snart upptäckte jag att de humanistiska ämnen (där jag hade både intresse och kunskap) till liten del var utforskade. Utifrån detta föddes tanken på vad som händer om man applicerar bibliometrin på humaniora.

I arbetet har jag konstaterat att de kvantitativa metoder som används inom bibliometrin även kan användas på ett ”mjukt” ämne. Personligen tror jag att metoderna kan användas både för att kartlägga ämnen men också inom specifika ämnen. Exempelvis skulle man inom litteraturvetenskapen kunna följa skönlitterära texters citeringar och hur de intertextuellt förhåller sig till varandra. Kvantitativa undersökningar av litteraturvetenskapen var populära under sextio- och sjuttioalet, och idag är de åter aktuella bland annat genom de modeller för litteraturvetenskaplig forskning som Franco Moretti (2005) utvecklat.

Förhoppningsvis kan förbindelserna mellan bibliometrin och humaniora utökas och fördjupas i framtiden. Det är min övertygelse att bibliometriska studier av humanistiska ämnen kan utveckla både bibliometrin som forskningsområde, och berika de humanistiska ämnena. I förlängningen kan de första trevande kontakterna mellan bibliometrin och humaniora vara början på en vacker vänskap.

²² Hemlin och Gustavsson (1996) använder bibliometriska metoder i sin artikel ”Research Production in the Arts and Humanities” och de studerar bland annat kön. Dock sysslar de med mätning av vetenskaplig produktion och inte med kartläggning av vetenskapliga fält. En av de mer intressanta slutsatserna i undersökningen är att kvinnor producerar färre vetenskapliga artiklar än män men att de håller samma kvalitet som männen.

7. Litteraturförteckning

Al, U., Sahiner, M. & Tonta, Y. (2006). Arts and humanities literature: Bibliometric characteristics of contributions by turkish authors. *Journal of the American Society for Information Science and Technology*, Vol. 57:8, ss. 1011-1022.

Archambault, E., Vignola-Gagne, É., Côte, G., Larivière, V. & Gringras, Y. (2006). Benchmarking scientific output in the social sciences and humanities: The limits of existing databases. *Scientometrics*, Vol. 68:3, ss. 329-342.

Asplund, M. (2005). Den arkeologiska domänen: Co-citeringsanalys av svensk arkeologi ur ett domänanalytiskt perspektiv. Magisteruppsats. Uppsala Universitet. Institutionen för ABM. Uppsatser inom biblioteks- och informationsvetenskap nr 246. Handledare: Sten Hedberg. PDF-format. Tillgänglig: www.abm.uu.se/publikationer/2/2005/246.pdf (2007-02-12).

Beckan-Leckrone, M. (2001). "Kristeva". I Paul Hansom (red.) *Dictionary of literary biography. Volume 242: Twentieth-century european cultural theorists, first Series. A* Brucoli Clark Layman Book. University of Southern California: The Gale Group, S. 248-263.

Benoît, G. (2006). On the origins of bibliometrics. *Scientometrics*, Vol. 68:1, ss. 109-133.

Berg, I. & Groenen, P. (1997). *Modern multidimensional scaling: Theory and applications*. Springer Series in Statistics. New York: Springer Verlag.

Bohlin- Klarquist, M. (2006). Citeringsanalys och citeringsteorier: en kritisk granskning. Högskolan i Borås. Institutionen biblioteks- och informationsvetenskap. Magisteruppsats 2006:32. Handledare: Rolf Hasslöv. PDF-format. Tillgänglig: dspace.bib.hb.se/dspace/bitstream/2320/1447/1/06-32.pdf (2007-02-12).

Broadus, R. N. (1987). Toward a definition of "bibliometrics". *Scientometrics*, Vol. 12: 5-6, ss. 373- 379.

Buchanan, A. L. & Hérubel, J. P. (1997). Disciplinary culture, bibliometrics and historical studies: Preliminary observations. *Behavioral & Social Sciences Librarian*, Vol. 15:2, ss. 37-53.

Burke, P. (1996). *Annalesskolan: En introduktion*. G. Gimdal och R. Gimdal (övers.). Förord av B. Odén. Göteborg: Daidalos.

- Cole, S. (1983). The hierarchy of the sciences? *The American Journal of Sociology*, Vol. 89:1, ss. 111- 139.
- Dardel, E. (2004). Uppsatsreferenser i svenska doktorsavhandlingar i arkeologi 1972-2002. Magisteruppsats. Uppsala. Institutionen för ABM. Uppsatser inom biblioteks- och informationsvetenskap nr 190.Handledare: S. Hedberg. PDF-format. Tillgänglig:<<http://www.abm.uu.se/publikationer/2/2004/190.pdf>> (2007-02-12).
- De Solla Price, D. j. (1965). Networks of scientific papers. *Science: New Series*, Vol. 149:3, ss. 510- 515.
- De Solla Price, D. J. (1970). Citation measures of hard science, soft science, technology, and non-science. Nelson E. och Pollack D. (red.) *Communication among scientists and engineers*. Lexington: Lexington Books, S. 3- 22.
- Dowell, E. (1999). Interdisciplinarity and new methodologies in art history: A citation analysis. *Art Documentation*, Vol. 18:1, ss. 14-19.
- East, J. W. (2006). Subject retrieval of scholarly monographs via electronic databases. *Journal of Documentation*, Vol. 62:5, ss. 597- 605.
- Finkenstaedt, T. (1990). Measuring research performance in the humanities. *Scientometrics*, Vol. 19:4/5, ss. 407- 417.
- Frickel, S. & Gross, N. (2005). A general theory of scientific/intellectual movements. *American Sociological Review*, Vol. 70, ss. 204- 232.
- Fry, J. & Talja, S. (2007). The intellectual and social organisation of academic fields and the shaping of digital resources. *Journal of Information Science*, Vol 33:2, ss. 115- 133.
- Garfield, E. (1982). Journal citation studies, 38: Arts and humanities journals differ from natural and social sciences journals: But their similarities are surprising. *Current Contents*, Vol. 47, ss. 5-11. PDF-format. Tillgänglig: <<http://www.Garfield.library.upenn.edu/essays/v5p761y1981-1982.pdf>> (2007-02-14).
- Garfield, E. (1980). Is information retrieval in the arts and humanities inherently different from that in science? The effect that ISI's citation index for the arts and humanities is expected to have on future scholarship. *Library Quarterly*, Vol. 50:1, ss. 40-57. PDF-format. Tillgänglig: <<http://www.garfield.library.upenn.edu/essays/v6p623y1983.pdf>> (2007-03-15).
- Glänzel, W. (2003). *Bibliometrics as a research field*. Course handouts. PDF-format. Tillgänglig: <http://www.norslis.net/2004/Bib_Module_KUL.pdf> (2007-05-12).
- Gornitzki, C. & Graffner, M. (2007) Utvärderande bibliometri: En jämförelse mellan två kvalitetsindikatorer. Magisteruppsats. Lunds Universitet. Institutionen för

kulturvetenskaper. Avdelningen för biblioteks- och informationsvetenskap.Handledare: Fredrik Åström. BIVILs skriftserie 2007:10. (under tryckning).

Hemlin, S. & Gustafsson, M. (1996). Research production in the arts and humanities: a questionnaire study of factors influencing research performance. *Scientometrics*, Vol. 37:3, ss. 417- 432.

Hérubel, J. P. & Goedecken, E. A. (2001). Using the arts and humanities citation index to identify a community of interdisciplinary historians: An exploratory bibliometric study. *The Serials Librarian*, Vol. 41:1, ss. 85-98.

Hjörland, B. (2002). Domain analysis in information science. Eleven approaches: Traditional as well as innovative. *Journal of Documentation*, Vol. 58:4, ss. 422- 462.

Hristova, M. (2004). Bibliometrics & the humanities: analysis of studies and their implications for future research. *INF 381: Bibliometrics: Independent study*. University of Texas. PDF-format. Tillgänglig: < <http://www.marielagunn.org/portfolio/papers-pdf/bibliometrics.pdf> > (2007-03-07).

Karlsson S. & Wadeskog D. (2006). ”Hur mycket citeras svenska publikationer? Bibliometrisk analys över Sveriges vetenskapliga publicering mellan 1982 och 2004”. *Vetenskapsrådets rapportserie* 13:2006. Analysenheten. Vetenskapsrådet. PDF-format. Tillgänglig: < <http://www.vr.se/huvudmeny/trycktochpublicerat/analysochuppfoljning/> > (2007-05-23).

Kittang, A. (1997). ”Psykoanalytisk litteraturteori” . I A. Kittang, A. Linneberg, A. Melberg och H. H. Skei (red.) *En introduktion till den moderna litteraturteorin*. S. Johansson (övers). Stockholm: Symposion, S. 35- 40.

Knieval, J. E. & Kellsey, C. (2005). Citation analysis for collection development: A comparative study of eight humanities fields. *Library Quarterly*, Vol. 75:2, ss. 142-168.

Kreuzman, H. (2001). A co-citation analysis of representative authors in philosophy: Examining the relationship between epistemologists and philosophers of science. *Scientometrics*, Vol. 51:3, ss. 525-539.

Kuhn, T. S. (1996). *The structure of scientific revolutions*. 3. uppl. Chicago: University of Chicago Press.

Kurtz, M. J., Eichhorn, G., Accomazzi, A., Grant, C., Demleitner, M., Henneken, E. & Murray, S. (2005). The effect of use and access on citations. *Information Processing and Management*, vol. 41: 6, ss. 1395-1402.

Kärki, R. & Kortelainen, T. (1998). *Introduktion till bibliometri*. K. Eriksson & S. von Ungern-Sternberg (övers.). NORDINFO: Helsingfors. PDF-format. Tillgänglig: < <http://www.abo.fi/fak/esf/bii/Bibliometribok.pdf> > (2007-02-06).

Larivière, V., Archambault, E., Gringras, Y. & Vignola-Gagne, É. (2006). The place of serials in referencing practices: Comparing natural sciences and engineering with social sciences and humanities. *Journal of the American Society for Information Science*, Vol. 57:8, ss. 997-1004.

Larsson, L. (1998). "Feministisk litteraturkritik i förändring." I Staffan Bergsten (red.) *Litteraturvetenskap: en inledning*. Lund: Studentlitteratur, S. 111- 124.

Linneberg, A. (1997). "Litteratursociologi, marxism och nyhistorism." I A. Kittang, A. Linneberg, A. Melberg och H. H. Skei (red.) *En introduktion till den moderna litteraturteorin*. Översättning: S. Johansson. Stockholm: Symposion, S. 41- 49.

Literature Resource Center. Databas. Licencierat material. Tillgänglig: <http://www.Galenet.galegroup.com> (2007-05-20).

Lundberg, J. (2006). *Bibliometrics as a research assessment tool: Impact beyond the impact factor*. Diss. Karolinska Institutet. Stockholm: Universitetservice. PDF-format. Tillgänglig: <http://diss.kib.ki.se/2006/91-7140-965-3/> (2007-05-15).

MacRoberts, M. H. & MacRoberts, B. R. (1989). Problems of citation analysis: A critical review. *Journal of the American Society for Information Science*, Vol. 40:5, ss. 342-349.

McCain, K. W. (1990). Mapping authors in intellectual space: A technical overview. *Journal of the American Society for Information Science*, V. 41:6, ss. 433- 443.

Melberg, A. (1997a). "Strukturalism". I A. Kittang, A. Linneberg, A. Melberg och H. H. Skei (red.). *En introduktion till den moderna litteraturteorin*. S. Johansson (övers.). Stockholm: Symposion, S. 65-69.

Melberg, A. (1997b). "Poststrukturalism och dekonstruktion" I A. Kittang, A. Linneberg, A. Melberg och H. H. Skei (red.). *En introduktion till den moderna litteraturteorin*. S. Johansson (övers.). Stockholm: Symposion, S. 71- 75.

Moed, H. F., Luwel, M. & Nederhof A.J. (2002). Towards research performance in the humanities. *Library Trends*, 50:3, ss. 498- 520.

Moretti, F. (2005) *Graphs, maps, trees: abstract models for a literary history*. London: Verso.

Nationalencyklopedin. (2007). Webbtjänst. Tillgänglig: <<http://www.ne.se>> (2007-04-23).

Nederhof, A.J. & Noyons E.C.M. (1992). International comparison of departments research performance in the humanities. *Journal of the American Society for Information Science*, Vol. 43:3, ss. 249-256.

- Nederhof A.J. & Zwann R.A. (1991). Quality judgments of journals as indicators of research performance in the humanities and the social and behavioral sciences. *Journal of the American Society for Information Science*, 42:5, ss. 332- 340.
- Nederhof A.J, Zwann R.A, De Bruin R.F & Dekker P.J. (1988). Assessing the usefulness of bibliometric indicators for the humanities and the social and behavioral sciences: A comparative study. *Scientometrics*, Vol. 5:5-6, ss. 423-435.
- Nicolaisen, J. (2003). The social act of citing: towards new horizons in citation theory. *ASIST 2003: Contributed paper*, ss. 12-20.
- Olsson, A. (1998). "Intertextualitet, komparation och reception" I S. Bergsten. (red.) *Litteraturvetenskap: en inledning*. Lund: Studentlitteratur, S. 51- 66.
- Persson, O. (2001). All author citations versus first author citations. *Scientometrics*, Vol. 50:2, ss. 339-344.
- Persson, O. (2007). *Bibexcel: version 2006-07-01*. Dataprogram. Tillgänglig: <http://www.umu.se/inforsk/Bibexcel/> (2007-02-18).
- Persson, O. (1994). The intellectual base and research fronts of JASIS 1986- 1990. *Journal of the American Society for Information Science*, Vol. 40:2, ss. 31-38.
- Prichard, A. (1969). Statistical bibliography or bibliometrics? *Journal of Documentation*, Vol. 25:4, ss. 348- 349.
- Przychodzen, J. (2000). *Discourses of postmodernism: multilingual bibliography. Part (1951-1993)*. University of Massachusetts, Amherst: American Comparative Literature Association Net. PDF-format. Tillgänglig: <<http://www.umass.edu/complit/aclanet/SyllPDF/JanuList.pdf>. > (2007-04-24).
- Reed, T.V. (2006). "Theory and method in american/cultural studies: A bibliographic essay". Washington State University. Webbsida. Tillgänglig: <http://www.wsu.edu/~amerstu/tm/index.html> (2007-04-24).
- Roffe, J. (2006) "Deleuze". I *The internet encyclopedia of philosophy*. Webbsida. Tillgänglig: <http://www.iep.utm.edu/d/deleuze.htm> (2007-05-30).
- Rorty, R. (red.) (1992). *The linguistic turn: essays in philosophical method with two retrospective essays*. Chicago: Chicago University Press. PDF-format. Tillgänglig: <<http://books.google.com/books?id=GLeoB6J7TEkC&printsec=frontcover&dq=linguistic+turn#PPP6,M> > (2007-03-15).
- Rosengren, K.E. (1966) *Det litterära systemet*. Lic. Lunds universitet. Sociologiska institutionen.
- Small, H. G. (1973). Co-citation in the scientific literature: A measure of the relationship between two documents. *Journal of the American Society for Information Science*, Vol. 24, ss. 265-269.

Snow, C. P. (1995). *The two cultures*. Med en introduktion av S. Collini. London; New York: Cambridge University Press. E-bok. Licensierat material.

<http://www.netlibrary.com> (2007-02-12).

Thomson Scientific Journal Selection Process. (2007). PDF-format. Tillgänglig: <
<http://scientific.thomson.com/free/essays/selectionofmaterial/journalselection/>> (2007-03-19).

Thomson Scientific: Products – Arts & Humanities Citation Index. Webbsida. Tillgänglig: <http://scientific.thomson.com/products/ahci/> (2007-03-19).

Wennerberg, R. (2003). Samarbete och influenser inom nordisk arkeologi: En bibliometrisk studie. Magisteruppsats. Umeå universitet. Biblioteks- och informationsvetenskap.

Whittaker, J., Courtial, J.P. & Law, J. (1989). Creativity and conformity in science: titles, keywords and co- word analysis. *Social Studies of Science*, Vol 19:3, ss. 473-496.

White, H. D. & Griffith B. C. (1981). Author cocitation: A literature measure of intellectual structure. *Journal of the American Society for Information Science*, Vol. 32:3, ss. 163-172.

White, H. D. & MacCain, K. (1998). Visualizing a discipline: An author co-citation analysis of information science, 1972- 1995. *Journal of the American Society for Information Science*, Vol. 49:4, ss. 327- 355.

Whitley, R. (2000). *The intellectual and social organisation of the sciences*. Oxford University Press. E-bok. Tillgänglig:
<http://books.google.com/books?id=3wUEdGop4ioC&printsec=frontcover&dq=organisation+of+scientific+fields#PPP1,M1> (2007-04-15).

Wolfe Thompson, J. (2002). The death of the scholarly monograph in the humanities? Citation patterns in literary scholarship. *Libri*, vol. 52, ss. 121-136.

Yitzhaki, M. (1996). Variation in informativity of titles of research papers in selected humanities journals: A comparative study. *Scientometrics*, Vol. 38:2, ss. 219-229.

Åström, F. (2002). "Visualizing LIS concept spaces through keyword and citation based maps and clusters" I H. Bruce, R. Fidel, P. Ingwersen och P. Vakkari (red.) *Emerging frameworks and methods: Proceedings of the fourth international conference on conceptions of library and information science*. Greenwood: Libraries Unlimited, S. 185- 197.

Åström F. (2004). "Library and information science in context: The development of scientific fields and their relations to professional contexts" I W.B Rayward (red.) *Aware and responsible: Papers of the Nordic-international colloquium on social and*

cultural awareness and responsibility in library, information and documentation studies (SCARLID). Lanham & Oxford: Scarecrow, S. 1- 27.

Öhngren B. (red.) (2000). *Litteraturforskningen i Sverige 1989 – 1996: en evaluering*
Uppsala: Brytpunkt: en serie utgiven av HSFR.

8. Bilagor

8.1 Tidskrifter i undersökningen

Tabell 5. Tidskrifter i undersökningsmaterialet/ artiklar/titel/land

1.	1686	<i>Notes and Queries</i> (brittisk)
2.	761	<i>Publications of the Modern Language Association of America</i>
3.	482	<i>South Atlantic Quarterly</i> (amerikansk)
4.	467	<i>Modern Language Review</i> (brittisk)
5.	462	<i>Research in African Literatures</i> (amerikansk)
6.	447	<i>World Literature Today</i> (amerikansk)
7.	422	<i>Literature- Film Quarterly</i> (amerikansk)
8.	418	<i>New Literary History</i> (amerikansk)
9.	407	<i>Contemporary Literature</i> (amerikansk)
10.	389	<i>Poetica-Zeitschrift für sprach- und Literaturwissenschaft</i> (tysk)
11.	382	<i>Diacritics- a Review of Contemporary Criticism</i> (amerikansk)
12.	378	<i>Signs</i> (amerikansk)
13.	361	<i>Literature</i> (amerikansk)
14.	358	<i>Studies in English Literature 1500-1900</i> (amerikansk)
15.	333	<i>Callalo</i> (amerikansk)
16.	272	<i>Modern Fiction Studies</i> (amerikansk)
17.	270	<i>American Literature</i> (amerikansk)
18.	258	<i>College English</i> (amerikansk)
19.	251	<i>Modern Language Quarterly</i> (amerikansk)
20.	241	<i>Poetics Today</i> (israelisk)
21.	240	<i>Studies in Romanticism</i> (amerikansk)
22.	237	<i>Yale French Studies</i> (amerikansk)
23.	220	<i>Critique</i> (brittisk)
24.	213	<i>Studies in Philology</i> (amerikansk)
25.	211	<i>Texas studies in Literature and Language</i> (amerikansk)
26.	210	<i>Chaucer Review</i> (amerikansk)
27.	200	<i>Philological Quarterly</i> (amerikansk)
28.	194	<i>Shakespeare Quarterly</i> (amerikansk)
29.	177	<i>English Literary Renaissance</i> (amerikansk)
30.	166	<i>Hispanic Review</i> (amerikansk)
31.	156	<i>Comparative Literature</i> (amerikansk)
32.	155	<i>Essays in Criticism</i> (brittisk)
34.	150	<i>Criticism - a Quarterly for Literature and the Arts</i> (amerikansk)
35.	126	<i>Speculum-a Journal of Medieval Studies</i> (amerikansk)
36.	115	<i>English Literary History (ELH)</i> (amerikansk)
37.	21	<i>Shakespeare Survey, 48</i> (brittisk)
38.	18	<i>Shakespeare Survey 49</i> (brittisk)

8.2 Flitigast citerade teoretiker.

Tabell 6. Citeringsfrekvens mest citerade - teoretiker. Antal citeringar/ författare

1.	812	<i>Foucault M. (fransk idéhistoriker 1926-1984)</i>
2.	808	<i>Derrida J. (fransk språkfilosof 1930- 2004)</i>
3.	562	<i>Freud S. (österrikisk psykoanalytiker 1856- 1939)</i>
4.	481	<i>Barthes R. (fransk litteraturforskare och semiotiker 1915- 1980)</i>
5.	478	<i>Jameson F. (brittisk marxistisk litteraturteoretiker f. 1934)</i>
6.	475	<i>Benjamin W. (tysk marxistisk litteraturkritiker 1892-1940)</i>
7.	443	<i>Butler J. (amerikansk feministisk teoretiker f. 1956)</i>
8.	411	<i>Bakhtin M.M. (sovjetisk litteraturforskare 1895- 1975)</i>
9.	362	<i>Said E.W. (palestinsk/amerikansk filosof 1935-2003)</i>
10.	347	<i>Deleuze G. (fransk filosof och litteraturteoretiker 1925- 1995)</i>
11.	341	<i>Greenblatt S. (amerikansk litteraturteoretiker f. 1943)</i>
12.	330	<i>Bhabha H.K. (indisk litteraturforskare f. 1949)</i>
13.	312	<i>Spivak G.C. (indisk litteraturforskare f. 1942)</i>
14.	295	<i>Lacan J. (fransk psykoanalytiker 1901- 1981)</i>
15.	281	<i>Kristeva J. (fransk litteraturkritiker och psykoanalytiker f. 1941)</i>
16.	266	<i>Bourdieu P. (fransk sociolog 1930- 2002)</i>
17.	262	<i>Anderson B. (amerikansk litteraturteoretiker f. 1936)</i>
18.	261	<i>De Man P. (belgisk litteraturteoretiker 1919- 1983)</i>
19.	254	<i>Bloom H. (amerikansk litteraturkritiker f. 1930)</i>
20.	254	<i>Adorno T. (tysk filosof 1903- 1969)</i>
21.	238	<i>Zizek S. (slovensk filosof f. 1949)</i>
22.	234	<i>Williams R. (brittisk litteraturkritiker 1921- 1988)</i>
23.	229	<i>Benson L.D. (amerikansk litteraturforskare f. 1929)</i>
24.	227	<i>Eagleton T. (brittisk litteraturforskare f. 1943)</i>
25.	224	<i>Genette G. (fransk litteraturteoretiker f. 1930)</i>
26.	224	<i>Sedgwick E.K. (brittisk litteraturforskare)</i>
27.	221	<i>Fanon F. (fransk filosof 1925- 1961)</i>
28.	219	<i>Nietzsche F. (tysk filosof 1844- 1900)</i>
29.	200	<i>Lyotard J.F. (fransk filosof 1924- 1998)</i>
30.	198	<i>Gates H.L. (amerikansk litteraturkritiker f. 1950)</i>
31.	193	<i>Heidegger M. (tysk filosof 1889- 1976)</i>
32.	185	<i>Todorov T. (fransk- bulgarisk litteraturteoretiker f. 1939)</i>
33.	181	<i>Fish S. (amerikansk litteraturforskare f. 1938)</i>
34.	174	<i>Evans G.B. (brittisk litteraturvetare)</i>
35.	158	<i>Habermas J. (tysk filosof och sociolog f. 1929)</i>
36.	154	<i>Blanchot M. (fransk litteraturteoretiker 1907- 2003)</i>
37.	149	<i>Certeau M.D. (fransk filosof 1925- 1976)</i>
38.	147	<i>Hooks B. (amerikansk feministisk kritiker f. 1952)</i>
39.	146	<i>Baudrillard J. (fransk filosof 1929- 2007)</i>
40.	145	<i>Frye N. (kanadensisk litteraturteoretiker 1912- 1991)</i>
41.	142	<i>Hutcheon L. (feministisk teoretiker f. 1947)</i>
42.	140	<i>Stallybrass P. (amerikansk litteraturvetare)</i>
43.	137	<i>Gilroy P. (brittisk kulturvetare f. 1956)</i>
44.	135	<i>Iser W. (tysk litteraturteoretiker 1926- 2007)</i>
45.	131	<i>Culler J. (amerikansk litteraturforskare f. 1944)</i>
46.	130	<i>Guillory J. (amerikansk litteraturvetare)</i>
47.	127	<i>Irigaray L. (belgisk kulturteoretiker f. 1930)</i>

48.	126	<i>Lukacs G. (ungersk marxistisk litteraturkritiker 1885- 1971)</i>
49.	126	<i>Althusser L. (fransk/algerisk marxistisk filosof 1918- 1990)</i>
50.	122	<i>Jakobson R. (ryska lingvist 1896- 1982)</i>

Faktauppgifter om författare är hämtade från *Literature Resource Center* och *Nationalencyklopedin*.

8.3 Flitigast citerade skönlitterära författare.

Tabell 7. Citeringsfrekvens mest citerade - skönlitterära författare. Antal Citeringar/författare

1.	880	<i>Shakespeare W. (brittisk dramatiker 1564-1616)</i>
2.	297	<i>Bibeln (helig skrift, gamla testamentet ca 400 f.kr)</i>
3.	266	<i>Milton J. (engelsk diktare 1608- 1674)</i>
4.	247	<i>Eliot T.S. (brittisk författare 1888- 1965)</i>
5.	245	<i>Wordsworth W. (brittisk diktare 1770- 1850)</i>
6.	242	<i>Chaucer G. (engelsk diktare 1345- 1400)</i>
7.	232	<i>Coleridge S.T. (brittisk poet 1772- 1834)</i>
8.	224	<i>Spenser E. (brittisk poet 1552- 1599)</i>
9.	182	<i>Morrison T. (amerikansk romanförfattare f. 1931)</i>
10.	177	<i>Goethe J.W.V. (tysk författare och filosof 1749- 1832)</i>
11.	174	<i>Augustinus (kyrkofader och författare 345- 430)</i>
12.	166	<i>Johnson S (brittisk författare 1709- 1784)</i>
13.	164	<i>James H. (amerikansk/engelsk författare 1843- 1916)</i>
14.	163	<i>Ovidius (romersk skald 43. f.kr. - 17 e.kr)²³</i>
15.	162	<i>Sartre J.P. (fransk författare och filosof 1905-1980)</i>
16.	137	<i>Joyce J. (irländsk romanförfattare 1882- 1941)</i>
17.	133	<i>Scott W. (brittisk författare 1771- 1832)</i>
18.	130	<i>Donne J. (engelsk diktare 1572- 1631)²⁴</i>
19.	126	<i>Baudelaire C. (fransk poet 1821- 1867)</i>
20.	118	<i>Pope A. (brittisk diktare 1688- 1744)</i>
21.	117	<i>Borges J.L. (argentinsk författare 1899- 1986)</i>
22.	114	<i>Marlowe C. (brittisk dramatiker 1564- 1593)</i>
23.	110	<i>Dante Alighieri (florentinsk författare 1265- 1321)</i>
24.	109	<i>Shelley P.B. (brittisk författare 1792- 1851)</i>
25.	107	<i>Rousseau J.J. (fransk författare och filosof 1712- 1778)</i>
26.	107	<i>Proust M. (fransk romanförfattare 1871- 1922)</i>
27.	103	<i>Cicero (romersk skald 106 f.Kr.- 43 f.Kr.)</i>
28.	101	<i>Boccaccio G. (florentinsk författare 1313- 1375)</i>
29.	100	<i>Yeats W.B. (irländsk författare 1865- 1939)</i>
30.	97	<i>Keats J. (brittisk poet 1795- 1821)</i>

²³ Ovidius dödsår är omtvistat. År 17 eller 18 e.kr. är de år som det tvistas mellan.

²⁴ Födelseår osäkert, kan också vara 1573.

8.4 Flitigast citerade tidskrifter.

Tabell 8. Citeringsfrekvens flitigast citerade tidskrifter. Citeringar/tidskrift

1.	998	<i>Publications of the Modern Language Association of America (PMLA)</i>
2.	611	<i>Critical Inquiry</i>
3.	595	<i>Chaucer Review</i>
4.	542	<i>ELH – English Literary History</i>
5.	516	<i>New Literary History</i>
6.	486	<i>College English</i>
7.	442	<i>Speculum</i>
8.	396	<i>Signs</i>
9.	372	<i>Diacritics</i>
10.	371	<i>Shakespeare Quarterly</i>
11.	368	<i>Notes Queries</i>
12.	367	<i>Poetics Today</i>
13.	295	<i>English Literary Renaissance</i>
14.	288	<i>Studies in Philology</i>
15.	254	<i>Research in African Literatures</i>
16.	240	<i>College Composition and Communication</i>
17.	218	<i>Callaloo</i>
18.	217	<i>American Literature</i>
19.	209	<i>Contemporary Literature</i>
20.	208	<i>Shakespeare Survey</i>